

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :1

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.34

BAŞKAN: Halide İNCEKARA (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Yüksel ÖZDEN (Muğla)

Sözcü: Çiğdem Münevver ÖKTEN (Mersin)

KÂTİP: Temel COŞKUN (Yalova)

0

BAŞKAN – Değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli basın mensupları, hepinize hoş geldiniz diyorum.

Bugünkü misafirimiz Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ülker Akkutay ve hep aramızda konuştuğumuz Osmanlı modeli enderun sistemini bizlerle paylaşacak.

Hocam, hoş geldiniz. Sizi biraz tanıyalım öncelikle.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Ben Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Felsefe bölümü mezunuyum, 74 yılında. Psikolojik pedagoji kökenli olarak çalıştım ama Türk eğitim tarihi üzerine çalışmalarım yoğunlaştı. Enderun mektebi, Atatürk dönemi yabancı uzmanlar, çıraklık eğitimi, ahi teşkilatı, cumhuriyet, küreselleşme gibi genelde bu konular üzerinde daha ziyade yoğunlaştım.

83 yılında YÖK'ün kurulmasıyla birlikte de Gazi Üniversitesine rotasyonla geldim ve o günden bugüne Gazi Üniversitesinde çalışıyorum. Burada arkadaşlarımı, öğrencilerimi görmekten de mutluyum.

Enderun ile ilgili Korkut Bey dün akşam beni aradı ve ben tabii, ne konuşulacak ne edilecek biraz tabii çok kısa sürede bilgi edindim. Şimdi buraya gelmeden de arkadaşlarla biraz konuştuk.

Enderun mektebinin kuruluşu sizin de ifade ettiğiniz gibi, genelde...

BAŞKAN – Hocam, şöyle bir giriş yapalım mı özür dileyerek söylüyorum: Komisyon, üstün yetenekli, üstün zekâlı çocukların eğitim, istihdam ve tespitiyle ilgili bir çalışma yapıyor.

Niçin enderunla ilgilendik? Farklı modelleri çalışırken, insanlar anlatırken yurt dışı modelleri ve Osmanlıda enderun modeli fakat şimdi siz çıraklıktan bahsettiniz, ahilikten bahsettiniz. Aslında bu modeller de insan yetiştirme, geliştirme ve yeteneklerini geliştirmek açısından önemli olduğunu biliyorum, yani sohbet ederken birden ortaya çıktı.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :2

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Tabii, tabii kesinlikle doğru.

BAŞKAN – Yani yeteneklerin tespiti, eğitimi ve istihdama kazandırılmasıyla ilgili diğer modellerden de, enderunu tamamladıktan sonra bize örnekler verebilirseniz çok seviniriz.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Tabii, yani zaten bunlar birbirine girift şeyler, birbirinden çok bağımsız değil. Bütün müesseseler, bilirsiniz diğer ülkelerin müesseselerinden etkilenirler. Dünyada hiçbir yapı tamamen bağımsız olarak kurulmuş değildir. Mesela, ahi teşkilatının yapısına da baktığınızda diğer ülkelerde de benzer yapılar vardır ama o ülke onu kendine göre bir şekle sokar ama enderuna baktığınızda, enderun biraz farklı. Enderun, Türk mucizesi diyebileceğimiz bir kuruluş, tamamen Türklere özgü. Başka bir toplumda, başka bir kültürde görmediğiniz bir olay. Sadece belki felsefi olarak düşündüğünüzde, Plato'nun bu "seçkinler" ya da "elit eğitimi" dediğimiz felsefesinden düşünce olarak etkilenmiş olabilir diyoruz ama genelde enderun, Türklerin ortaya koyduğu dünya üzerinde çok güçlü bir yapı ve daha sonraki dönemlerde, mesela, Denmark Üniversitesinin, Cambridge Üniversitesinin bunu uygulamaya çalıştığını ama başaramadığını da görüyoruz. Siz biraz önce ifade ettiniz; hani Amerikalılar "Biz enderun sistemiyle uğraşıyoruz, siz de görün." diye. Dünya aslında bu sistemleri inceliyor. Ben Başvekâlet Arşivinde ve Süleymaniye'de, İstanbul'da çalışırken inanın, arşivlerde yabancılar, Amerikalı, Çinli -Ben televizyonlarda o araştırmacıları hâlen görürüm yıllar geçti- Türk araştırmacı çok azdı. Biz çok gençtik o zaman, daha akademisyen olarak yeni başlamıştık ve şöyle bir acımasızlık vardı: Mesela, biz en fazla 100 vesika alabilirken onlar istedikleri kadar alırlardı. Bize sınırlıydı; bu, çok ilginç gelir size ama öyleydi ve ancak mikrofilm alabilirdik.

BAŞKAN – Nasıl Hocam?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Yani istediğimiz kadar vesikayı fotokopi alamazdık.

BAŞKAN – Siz Türkiye üniversitelerinin akademisyenlerisiniz ve bir de yurt dışından gelen araştırmacılar var. Sizin kaynak almanız sınırlı.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Sınırlı evet, mikrofilm alabilirdik ama onlara bakardık, onlar alırdı rahat. Bu ilginçti ve çok önemli size bir tespit: Ben o zaman çok üzülmüştüm. Yetkili birtakım yerlere de söylemiştim ama çare yoktu. Gerçi hani günümüzde de bakıyorsunuz güpegündüz

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :3

duvarlardan tarihî eserler herkesin gözü önünde gidiyor. Bu enderun mektebinde belki de çok önemli olan bir nokta, mühimme defterleri vardır orada şöyle, koca masalar ve koca defterlerdir onlar. Eğitimle ilgili ben materyal bulduğumda inanılmaz mutlu olmuştum ama on sayfanın orada sanki böyle ince bir çizgi şeklinde yırtılmış olduğu. Tabii ki bunlar tarih, yani tarihin yok edilmesi olayıdır.

Şimdi, eserlerin arşivlerde artık mikrofilme falan alındığını, saklandığını biliyoruz ama tarih böyle de yok ediliyor. Yani yabancı, inanın bizi bizden daha iyi tanıyor. Yani enderunu da daha iyi biliyor, medreseleri de daha iyi biliyor, ahi teşkilatını da daha iyi biliyor. Ben bu dönemde dahi bazı arkadaşlara ahilikle ilgili dedim ki, kendim aslında ilk ahilikle ilgili başlamıştım ama çok iyi Arapça bilmeniz lazım. Arapçada o kadar çok Arapça bilen arkadaş var ki, yetkililer bir komisyon kursun, güçlü bir komisyon ve bu fütüvvetnameleri Türkçeleştirsin. Bunlar bir hazine ama bu yapılmadı, yapılmıyor. Bu ilginçtir ama yabancı bunları yapıyor ve bizim arşivlerimizi didik didik ediyorlar. Ha şimdi onu didik didik edip alıp da enderunu mu uyguluyorlar? Aslında “Enderunu uyguluyoruz” derken aslında enderunu uygulamıyorlar. Enderundaki o yapıyı kendi ülkelerinin sistematiğine uydurmaya çalışıyorlar. Yani bugün için biz enderunu uygulayalım; nasıl uygulayalım? Bir defa, Osmanlı devleti farklı bir devlet yapısı Türkiye Cumhuriyeti devleti farklı bir devlet yapısı. Devlet yapıları farklı ama ne yapabiliriz? Örnekler alabiliriz. Mesela, Metin Emiroğlu zamanında, 86’da çok sessiz sedasız 3308 sayılı Yasa çıktı, çıraklık eğitimi. Bu, çok önemli bir yasadır. O zaman TÜSİAD falan karşı çıkmıştı belli noktalarda. Çok önemli, ciddi bir yasadır ama ben o süreci biliyorum. Onunla ilgili de bir kitap çalışmam var. O süreçte mesela, Almanya’ya çok gidildi, çalışıldı ve bu doğruydü. Almanya çok iyiydi o durumda ama hiç kimsenin aklına, yani bizim geçmiş -Tarihi kopararak yaşayamazsınız, yani o sizin hafızanız çünkü. Hani tarihi yargılama gibi bir yetkiniz yok ama yorumlayabilirsiniz- geçmişe dönüp kimse acaba, bizde bu çıraklık sistemi, ahilik nasıl uygulanıyordu diye araştırma lüzumu duymadı, duymuyor da hâlâ. Hani ahilik törenleri yapılıyor Kırşehir’de, belli yörelerde ama şölen, yani eğlence gibi. İşin bilimsel ve kültürel yanına maalesef değinilmiyor.

Genelde kaynaklarda Fatih Sultan Mehmet zamanında enderunun kurulduğu ifade ediliyor ama aslında işte, onu ben Süleymaniye Kütüphanesinde bulmuştum, anonim bir yazmaydı. Kuruluş II. Murat zamanı, tabii ki, asıl teşkilatlanması Fatih dönemi ama enderunun kuruluşu II. Murat zamanı ve tamamen Türklere özgü bir kuruluş.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :4

Şimdi, hepiniz çok iyi bilirsiniz, Osmanlı Devleti farklı milletlerden meydana gelmiş yapı. Birçok millet var, birçok dinî anlayış var; farklı yapı. Şimdi, bu yapı içerisinde Osmanlı'nın kendini koruması ve güçlenmesi lazım. Bugün enderun sistemini, Osmanlı'nın yapısını çok eleştiren de var, çok destekleyen de var.

Şimdi, olaya ben şöyle bakıyorum akademisyen olarak: Enderun veyahut da işte, işleyiş doğrudur yanlıştır oraya bakmıyorum ama bu işleyişin sonucunda bu devlet, Türk devleti, Osmanlı Devleti, altı yüzyedi yüz yıl gibi uzunca bir yüzyıl dünya yüzeyinde yaşamış birkaç devletten biri. Dünyada da her millet, her devlet bunu yapmaya çalışıyor. Daha uzun süre nasıl yaşarım, bunun için de neler yapabilirim tarzında düşünüyor ve inanın bugün Amerika'nın örnek aldığı da Osmanlıdır bana göre ve dünya ama henüz Osmanlı kadar güçlü olmadı bu konuda ve yapıya baktığımız zaman genel olarak, işleyişe baktığımız zaman, burada Türkleştirme ve Müslümanlaştırma var; yani asimilasyon var. Buna emperyalizm diyebilir miyiz? Bana göre diyemeyiz. Çünkü emperyalizmde yok edersiniz, kültürü yok edersiniz, insanın varlığını yok edersiniz, hangi ırka, kime mensup olduğunu yok edersiniz ama asimilasyonda kimliğini muhafaza ederek kazanırsınız. Yani orada farklı ırktandır, farklı dindedir ama siz onu Türkleştiriyorsunuz, Müslümanlaştırıyorsunuz. Yani bugün bir Mimar Sinan'ın "Ben Türk değilim." demesi mümkün değil, kimsenin ona "Mimar Sinan Türk değil" demesi mümkün değil. Çünkü Hocamın yanında konuşmak tabii o kadar kolay değil ama milliyetçilik, kafatası ırkçılığı değil. Milliyetçilik, ait olma duygusu, kendinizi ne hissettiğiniz duygusu. Kanunlarla, yasalarla, bugün ne bileyim işte, Fransız vatandaşı olabilirsiniz, Alman vatandaşı olabilirsiniz; olamazsınız. Yani kendi kültürünüzün dışına çıkamazsınız. Bugün farklı bir milletin mensubu olmaya kalktığınızda size beş yüz yıl önceki atalarını da kabul etmeniz istenir. Yani çok farklı bir yapıdır. Onun için, Osmanlı'nın bakış açısı farklı. Asimilasyon var; asimilasyonda Türkleştirme ve Müslümanlaştırma var. Yani kendi kültürüne hizmet etme var, İngiliz yazarlarda Miller de, eiber'de bunu görüyoruz, Bentzer'de görüyoruz ama özellikle hangi aileye, hangi ırka, hangi dine mensup olduğunu unutturmama özellikle isteniyor bilinenlerin aksine.

Neden? Burada şöyle bir gerekçe olsa gerek; çünkü eğer belli bir yetki... Devlet yönetiyorlar neticede ve o devleti yöneten kişiler ciddi makamlara geldikleri zaman kendi etnik gruplarına, kendi dinî yapıdan yakın olduğu insanlara büyük şeyler başlıyorlar, inanılmaz hizmetler sunuyorlar. İhya ediyorlar ailelerini, akrabalarını, kendi ırkdaşlarını, kendi dindaşlarını ihya ediyorlar. Şöyle düşünüyoruz: Yani mesela, Osmanlı kadar güçlü olmasa da

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :5

daha güçlü olan başka milletler de var ve biliyorlar ki, eğer Osmanlıya katılmazlarsa bir başka güçlü devlet onları yok edebilir. Osmanlıya katıldıkları takdirde, isterlerse dinlerini, kültürlerini, kendi milletlerini yaşama şansları da var. Yani kimseye bir baskı yok.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Enderun içinde var mı asimile edilenler?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Hepsi asimile.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Hayır, kendi dinlerini yaşama imkânları var mı?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Hayır; yani kendi dinlerini şöyle: Çünkü onlar artık Hocam, Türkleştiriliyor, Müslümanlaştırılıyor ancak o şekilde yönetime giriyor; yoksa yönetime gelmeleri mümkün değil.

Mesela, çocuklar işte, ailelerini tanıyacak bilince gelecek yaşta seçiliyorlar, devşiriliyorlar. Bu çocukları seçerken mesela cılız bir çocuğu seçmiyorlar veya çok kilolu bir çocuğu seçmiyorlar. Çocuk gülbüz olacak, bakımlı olacak veya bir ailenin tek çocuğu olmayacak. Bir aileden ancak tek bir erkek çocuk devşirilebiliyor ya da işte, 40 hanede 1 çocuk devşirilebiliyor. 2 çocuk da harika; iki üç hanede arka arkaya böyle çocuk var; hayır, devşirilmiyor. 40 hanede çocuk devşiriliyor.

Mesela, çocuk devşirilirken Türkçeyi bilmesi asla istenmiyor. Artı, İslamiyet'le ilgili en ufak bir bilgiye sahip olması istenmiyor. Bu tespit edilirse; yani Türkçe bildiği veyahut da İslamiyet'le ilgili bilgiye sahip olduğu eğer tespit edilirse devşirilmiyor. Şuna inanılıyor ki, iyi kötü, az da olsa Türklükle ilgili veyahut da İslamiyet'le ilgili bilgiye sahipse ve de bu bilgiler eğer doğru değilse, yanlış bir İslami inancın, yanlış bir Türklük bilgisinin üzerine doğrusunu inşa etmeniz mümkün değildir. Bugün günümüze baktığımızda yüzde 99'u Müslüman bir ülkeyiz; güya... Ama bakıyorsunuz, Müslüman'ım diyen çok farklı gruplar var.

Şimdi, tevhit dediğimiz olay İslam'da esas. Tevhit, birlik değil mi? Şimdi, eğer tevhit esassa Müslüman'ım diyen insanların birbirlerine düşman olması mümkün değil. O zaman o Müslümanlıktan şüphe edersiniz. Dolayısıyla Müslümanlık, eğer ehil bir şekilde öğretiliyorsa iyidir. Ama ben Müslüman'ım diyen bir kişi, Müslümanlıkla ilgili bilgi sahibi olmadan size Müslümanlığı öğretmeye kalkıyorsa, o zaman sokağa çıkan herkesin peşinden koşar hâle gelebiliyoruz; bu, çok tehlikeli bir şey.

Onun için yani şu: Devşirilen, bu şekilde İslami bilgiye sahip olmayan, Türklükle, Türkçeyle ilgili bilgiye sahip olmayan çocuklar çok güçlü ailelerin yanına veriliyor. Buna

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :6

“Türk’e vermek” veya “Aileye vermek” deniliyor. Ama bu aileler özenle seçiliyor. Yani bu aileler, hem Türkçeyi çok iyi konuşan, telaffuz eden, Türklüğü çok iyi bilen ve de İslamiyet’e ehil biçimde sahip insanlar. Ailede çocuk bu Türk terbiyesini ve İslami terbiyeyi alıyor.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Bir şey sorayım.

BAŞKAN – Hocam, şu şeyden başlayalım mı? Mustafa Bey, sormayalım da. Şey bitsin, süreç bitsin.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Ama konu tam yerinde, açıklansın diye...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Sistemi tam bir anlatsın isterseniz.

BAŞKAN – Evet, hiç bilmediğimiz bir sistem.

Hocam, şeyden başlayalım: Saraydan çıkıştan başlayalım.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Evet, nasıl oluyor? Yani sıfırdan...

BAŞKAN – Çocuğun yani ilk başından...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Saraya daha çıkmadı Hocam, aileden çıktı. Turnacıbaşılar var, şeyler var, Anadolu beylerbeyi...

BAŞKAN – Yani, tanı, tespit. Tam iyi bir yerdeydik. Mesela, şeyler çok önemli. 40 hanede 1 kişi alır diyorsunuz. Bu, çok önemli bir veri bizim için. İşte, bir aileden 1...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – 1 erkek çocuk.

AYŞE NUR SERTER (İstanbul) - 40 hanede nasıl 1 kişiyi seçiyor?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Gürbüz, akıllı, zeki.

AYŞE NUR SERTER (İstanbul) – Onu bir anlatır mısınız?

BAŞKAN – İşte, o şeyden başlayalım Hocam. İlk baştan; yani evraklarını, çantayı, şeyi alıyor. Kaç kişi gidiyor?

AYŞE NUR SERTER (İstanbul) – 40 haneyi dolaşıyor mu tek tek?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Dolaşıyor, tek tek. Turnacıbaşılar var.

AYŞE NUR SERTER (İstanbul) – 2 kişi çıkarsa ne oluyor?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Almıyor.

AYŞE NUR SERTER (İstanbul) - Yetenekli de olsa bırakıyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :7

BAŞKAN – Gidenlerin arasında kadın, erkek var mı? Sadece adamlar mı gidiyor? Gidenler hoca mı, tıbbiyeci mi?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Erkek çocuklar, erkek çocuklar seçiliyor tabii.

BAŞKAN – Oradan başlayalım Hocam.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Tabii, yani şimdi...

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Enderunun öğrencileri, hepsi devşirme mi Hocam?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Evet,.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Yani yerli yok veya...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Hayır, hayır.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Onu soracağım.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Enderunun şöyle bir özelliği var: Enderunda asla Türk etnik yapısına sahip birisi olamaz; yani devlet yönetiminde. Bugün en büyük kavga da bu; yani bir Türk devleti bu. Yani bugün bıraksanız herkes Osmanlıya sahip çıkacak ama yani devşirme yönetimi de olsa ve etnik yapı olarak Türklük olmasa da aslında bu bir Türk devleti ama şu: Bu devşirilen ve devlet yönetimi teslim edilen insanlar içerisinde birkaç tanesi hariç Türklüğe ve İslamiyet'e ihanet de yok. Böyle de bir gerçek var.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Hiç yok.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Var. Birkaç tanesi hariç genelde düşmanlık yok; çünkü tamamen Türkleştiriliyor ve Müslümanlaştırılıyor.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Hocaları nasıl seçiliyor?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Ya, işte...

BAŞKAN – Hocam, şuna bir baştan başlasak. Ne olur, bir baştan başlayalım; çünkü toparlayamıyorum sonra ben.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Şimdi, bu seçim esnasında gürbüz çocukların, özellikle mesela...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :8

BAŞKAN – Hocam, aralıkta mı çıkıyorlar, kasımda mı çıkıyorlar? Devamlı arazideler mi? Yani kurguyu, sistemi anlatırsanız.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Yani şöyle: Belli bir iki dönem Anadolu ve Rumeli Beylerbeyi turnacıbaşları tespit ediyor ve onlar vasıtasıyla dolaşılıyor. Belli süreleri var tabii.

Asıl merak ettiğiniz şeyi ben de çok merak ettim ve eğer onlara ulaşabilseydik, işte o yapraklar yırtılmamış olsaydı hangi testleri uyguladıklarını görecektik. Mesela, o şeylerden hangi testleri uyguladılar? Nasıl eğitim sistemi, neye göre o çocukları seçerken zekâlarını ölçtüler? Bütün bunlar var ama biz bugün Türkiye’de zekâ testi...

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Böyle bir test şu an yok. Dediğiniz boyutta...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Yok; çünkü...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Turnacıbaşları kim seçiyor? Özelliği ne? Yani seçim yapanlar turnacıbaşlar değil mi?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Evet.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Onların özelliği ne? Onlar nasıl yetişiyor?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – İşte, bunların yetişmesiyle ilgili veyahut da bunların seçimleriyle ilgili bilgilere yeterince ulaşamıyoruz Hocam. Ama mesela şöyle: St. Binet testleri, zekâ testi olarak uygulanıyor bugün Türkiye’de ve biz psikolojide hep bu testleri öğrendik. İşte, Deon’du, Rorschah’tı bunları ama aslında testler var. Yani Osmanlı’da zekâ testi çıkmış, uygulanmış. Hani edebiyat kitaplarında La Fontaine’in fablını öğretiyoruz ama biz Osmanlı’da fabla benzeyen olayları yaptırdığımız testlerde olduğunu görüyoruz. Yani Osmanlı’da bunlar var ama biz kendi tarihimize veya kültürümüze biraz uzağız ve incelemeyi -Farklı bir yapıyı hakikaten- zararlı görüyoruz; oysaki, hani bugün Osmanlı’yı tekrar yaşatabilir miyiz? Mümkün değil bu. Ama oradan biz çok şeyler öğreniriz ve bugünkü sisteme uygularız. Bunu Amerika yapıyor, Çin yapıyor, Alman yapıyor, İngiliz yapıyor, o kadar çok yabancı çalışıyor ve bunu kendi kültürüne uygulamaya çalışıyor ki, çünkü diyor ki: İnsanlar, Osmanlı bunu uygulamış ve bu kadar yüzyıl ayakta kalmış. Ben bunu kendi kültürüme nasıl uygulayım da gerçekleştiririm? Bugün küreselleşme dediğimiz olayı gerçekleştirmiş Osmanlı.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :9

AYŞE NUR SERTER (İstanbul) – Hocam, biz sistemi kavramak istiyoruz; en baştan...

BAŞKAN – Sistemi Hocam... Şimdi, şeyi, seçicilerin özelliklerini bilmiyoruz. Seçiş metotlarını da bilmiyoruz. Yani kim bize “Enderun anlatacağım size” derse, biz bileceğiz ki, buradan geri tarafı yok.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Yok ama şunu biliyoruz: Mesela, Türkler devşirilmiyor. Mesela, Kürtler de devşirilmiyor. Kürdün devşirilmesi yasak.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Müslüman olduğu için.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Müslüman olduğu için değil. Mesela, bir zaman devşirilen Kürtler de var belli bölgelerden. Ben kitabımda onları, tespit ettiklerimi yazmaya çalıştım ama mesela bir Rus devşirilmiyor, mesela çingene devşirilmiyor.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Türk kavramı var mı Osmanlıda?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Osmanlı’da Türkleştirme ve Müslümanlaştırma var.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Türk kavramı var mı, Türk?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Var tabii.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Yani Osmanlı ifadesi kullanılıyor...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Osmanlı Devleti, ümmet devleti. Tabii, millî bir devlet değil Hocam, ümmet devleti.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Din mi ağırlıklı?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Din ağırlıklı tabii.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Hayır, hayır seçimde.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Din ve Türklük.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Türk diye mi ayırıyorlar? Yoksa Müslüman, Hristiyan veya işte Musevi falan diye mi ayırıyorlar? Yani etnik kimlik ağırlıklı bir seçim mi var

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :10

hani Müslüman olmasın mı diye devşiriyor, yoksa gerçekten Türk, Türk var mı yani? Türk'ü, nasıl ayırt ediyor Türk'ü?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Türk'ü ve Müslüman'ı zaten devşirmiyor. Bozulma esnasında...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Biliyorum da nasıl ayırt ediyor? Yani Osmanlıda Türk kavramının olmadığını hep biliyoruz veya ayırt edilmediğini hep biliyoruz.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Olur mu? Türkler var Hocam.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Çünkü Boşnak'ı var, Arnavut'u var, bilmem nesi var; yani...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Boşnaklar çok revaçta mesela, Gürcüler ve ihanet yok.

HÜSAMETTİN ZENDERLİOĞLU (Bitlis) – Hocam, bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN – Soru sorulsun arzu etmiyorum. Rica ediyorum şu sistemi bir sonuna kadar dinleyelim. Çünkü sistemi anlamadığımız zaman soru soramıyoruz ve buradan konuk gittikten sonra emin olun kayıtlara hiçbir şey düşmemiş oluyor.

Hocam, sadece sistemi, hiçbir yorum yapmadan, sistem... Yani teknik olarak, sokağa çıkıldı, evlere girildi, hangi sorular soruldu? Yani bu detay ve onu bir bitirelim hiçbir yorum yapmadan, yani tarihî hiçbir yorum yapmadan.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Olmayanları da (x) geçelim, mesela o yok ya!

BAŞKAN – Ha olmadığını bilelim, kaynak olmadığını bilelim. Geçelim ve sonra da sorularımızı soralım.

HÜSAMETTİN ZENDERLİOĞLU (Bitlis) – Soru sormayacağım. Bu devşirmelerin en çoğu Balkanlardan şey yapılıyor onun için diyorum.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Tabii, tabii. Niş, Üsküp ve buralar çok şey, ihanet yok buralarda yani. Önemli...

BAŞKAN – Girelim Hocam, enderuna girelim. Enderun çıksın sokağa, alsın çocukları ve girsin şeye, nereye girecekse.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Çocukları alıp aileye giriyor. Aileye giriyor, yani işte “Türk'e vermek” diye tabir ediliyor. Türk ailelerin...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa : 11

BAŞKAN - Seçilmiş aileler var.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Seçilmiş; Türk ve Müslüman seçilmiş.

BAŞKAN – O aileler daha önceden eğitim gördü mü?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Onun hakkında bir bilgim yok ama aileler, işte, devlet bunu seçiyor, denetliyorlar. Aileler de neye göre seçiliyor o konuda da bir bilgim yok. Ama bu aileler Türklüğü ve Müslümanlığı çok iyi yaşayan aileler. Ailede başarı sergileyen çocuk hazırlık saraylarına alınıyor. Yani her çocuk hazırlık sarayına geçmiyor. Çocuklar çok uzun bir elemenden geçiyor. Ailede göze giren çocuklar hazırlık saraylarına geliyor. Bunların en önemlisi Galatasaray, beş tane hazırlık sarayı var. Bu saraydaki çocuklara “Acemi oğlan” adı veriliyor ve burada uzunca bir süre bu çocuklar her yönde, çok değişik yönlerde yetiştiriliyor hem Türk kültürü açısından hem İslamiyet açısından hem de bilimsel yönden dersler görüyorlar. Okul gibi burada özel bir eğitim alıyorlar çocuklar. Bu aldıkları eğitimin neticesinde en çok sivrilenler, en başarılı olanlar, acemi oğlanlar da çok değerli “iç oğlan” olarak saraya geliyor.

BAŞKAN – Acemi oğlandı...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – En önemlileri de iç oğlan oluyor; saraya gelenler.

BAŞKAN – Acemi oğlandı iç oğlan oldu. İki de şeyde sarayda bunların?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Hayır, acemi oğlanlar hazırlık saraylarında. Onlar İbrahim Paşa...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Yani okul gibi bunlar öyle mi? Galatasaray...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Okul, evet Hocam ve en önemlisi, günümüze kadar adı gelen Galatasaray.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Beş tane...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Beş tane Hocam.

BAŞKAN – Gerçek saraya gelelim.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – İç oğlan olduğunda gerçek saraya geldi. Buna enderun deniliyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :12

BAŞKAN – Burada enderun başlıyor.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Burada enderun başlıyor. Sarayda başlıyor ve sarayda da yine okullar var. Yani orada da işte adları büyüklüğünden, küçüklüğünden dolayı mesela büyük oda, küçük oda, seferli koğuşu, kiler koğuşu, hazine koğuşu, doğancı koğuşu, has oda en önemlisi. O has odada da çuhadar, hazinedar, silahtar, onların hepsi ayrı ayrı okul.

Şimdi, genelde kaynaklarda işte şerbet yapıyor, şurup yapıyor; değil öyle. Aynı zamanda da çok büyük eğitimler alıyorlar tabii. Ama yazık ki, gerçekten bu eğitimlerle ilgili bilgileri yok etmişler. Bunlar sıradan yetişmemiş. Silahtarağa veya doğancı koğuşu, kuşları yetiştirme, haberleşme için mesela. O zaman yok çünkü haberleşme ve kuşlarla doğancı koğuşunda bunları yapıyorlar veya işte kiler koğuşunda mutfak olayı ayrı. En yükseleni has odaya kadar geliyor ve has odada da yine has odabaşı, çuhadar, rikaptar gibi her birisi ayrı okul incelenmeye değer.

BAŞKAN – Bunlar bir askerî rütbe mi? Bunlar bir öğrenci rütbesi mi?
GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Devlet yöneticiliğinde rütbe bunlar. Hepsinin bir üstü var ve bu görevlere getirildiği zaman insanlar, mesela bir üst göreve getirilmek istendiğinde çok hevesli olmuyorlar. Çünkü Osmanlı'da şöyle; iktidara, tepeye doğru ne kadar yükselirseniz ölüme o kadar yakınsınız. Yani çok uzun bir süreçte muazzam yetiştiriliyorlar ama aynı zamanda da ölüme yakınlar ve şu öğretiliyor bu çocuklara küçükten itibaren büyüünceye kadar: Doğru bildiği her şeyi savunma, hangi şartta olursa olsun, karşısındaki padişah da olsa, karşısındaki sadrazam da olsa, kim olursa olsun doğruluğuna inandığı şeyi savunma öğretiliyor. Hepsinde bu var ve doğruluğuna inandığı şeyi savunurken başı gidebilir; böyle bir sıkıntı da var. böyle bir sıkıntı da var. Osmanlı'da ölümler de çok biliyorsunuz, bu kadar özenle yetiştirilmesine rağmen çünkü o zaman kendisinden daha üst makamda olanlara sürekli “Haklısınız” deme olayı devleti tehlikeye düşürüyor. Şöyle düşünülüyor: Sıradan bir kişinin yaptığı hata kendisini bağıyor yani biz öğretmeniz, sınıfa giriyoruz, eğer görevimizi iyi yapmıyorsak 50 çocuğun vebalini alıyoruz, eğer bu 500 kişiyse daha çok. İyi araba kullanamıyoruz, kendi aracımızla yaptığımız kazada kendimize zarar verebiliyoruz ama otobüs şoförüysük 40 kişinin canına... Bir devleti yönetiyorsanız ve devletin başındaysanız, devletin en tepesindeki insanın yapacağı bir hata devletin mukadderatıyla ilgili; onun için, af yok. Çok ciddi bir eleme sistemi geçiyor ve yöneticiler, devlet adamları da o şekilde çok önemle yetiştiriliyor. Padişah kısmı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :13

Şehzadegan mektebinde ayrıca yetiştiriliyor, şehzadegan okulları var. Haremi Hümayun da bir okul aslında ama biz genelde haremi hep böyle raks edilen, şarkı söylenen, cariyelerin gelip gittikleri... Belki öyle de oluyordur ama aynı zamanda mesela İngiliz Pentzer'in bir kitabı var haremle ilgili. Ben yabancılarda gördüm daha ziyade, bunu bir okul olarak tanıtıyor ve oradaki kadınların, mesela Kösem Sultan, Hürrem Sultan yani bir kadının devleti yönetmesi...Öyle hiç bilgisiz bir kadın bunu yapabilir mi? Bu kadınlar da yetiştiriliyor, eğitiliyor yani kadınlar sıradan değil.

Devletin yapısında etnik yapı olarak Türk yok. Şöyle deniyor: Padişah sülalesi Türk, dolayısıyla devlet idaresi Türk ama padişahların çoğunun da eşi Türk değil ama tabii ki "Soy babadan yürüdüğü için." diyorlar hâlbuki soy babadan da yürür anneden de yürür, bunun annesi babası yok, iki taraftan da yürür yani politika şu: Türkleştireceğiz, Müslümanlaştıracacağız, ihanet etmeyecek. Gerçekten bunu başarıyor. Bugün, mesela Balkanlar önce Hıristiyan, ne çektiyse insanlar sonradan Müslüman oldukları için çektiler belki. Balkanlara baktığınızda, büyük kesimler veya birçok yer Türkleşiyor ve Müslümanlaşıyor geniş kitleler hâlinde. İnsanlar şunu söylüyor: "Kendi başıma olsaydım ben devleti yönetemezdim veya kendi ülkeme, kendi halkıma ben bu imkânları sağlayamazdım, Osmanlı bana bu imkânı tanıyor." ve inanılmaz büyük kitleler hâlinde Türkleşme, Müslümanlaşma başlıyor, üç kıtaya yayılmasının nedeni bu. Bugün Amerika da bunu yapmaya çalışıyor aslında yani belli bir şekilde o gücü insanları ülkeye bağlayarak yaygınlaştırmaya çalışıyor.

BAŞKAN – Hocam, ben sorulara başlayayım tek tek.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Bir tek bir şey: "Bu Enderun başlıyor." dediniz. Silahtar ağa koğuşu, doğancı koğuşu, kiler koğuşu... Bunlardan birbirine geçiş var mı? Yani bunlar ihtisas alanları mı?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – İhtisas alanları.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Bunların hepsini mi okuyor? Bunun bir tanesini mi seçiyor? Seçtiği yerde mi yükseliyor?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Gelen küçük oda, büyük odaya geliyor önce. Buralarda, temayüz edenler Hocam ilerliyor yani herkes her yere gelemiyor. Nasıl mesela?..

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :14

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Yani bunlar ders gibi, sınıf gibi hepsi hepsine giriyor mu? Hem silahtar ağa koğuşunda eğitim görüp hem doğancı koğuşunda...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Hayır yani hepsi önce küçük oda, büyük odadalar. Burada seçilenler, seferliğe, oradan doğancı, oradan oraya doğru. Keşke size kitabımız getirseydim.

BAŞKAN – Hocam şöyle bir şey olsaydı: Seçilmeden başlayıp yukarıya doğru giden safhaları bir görebilseydik yani orada kaçta ayrılıyorlar? Yatay geçişleri nasıl oluyor? Bunlar seçicileri ayrı...

İsterseniz net net soralım soruları, satır satır geçsin. Bu arada arkadaşlardan da soru alalım; ki, konuyu açalım.

Şimdi, padişahlığın, sarayın eğitim bakanlığı gibi bir devşirme masası mı var? Bir devşirme bölümü mü var? Bir üniversitesi mi var? Bir tekkesi mi var? Bir yer mi var?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – İşte Enderun ve o üniversite üstü bir şey.

BAŞKAN – Enderun bir kurumsal yapı mıdır?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Kurumsal yapı ve Enderun aslında üniversite üstü bir yapı çünkü Osmanlı'da üniversite dediğiniz zaman, üniversiteler, medreseler orada?

BAŞKAN – Bu Enderun'un tepesinde kim var Hocam?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Sahnı Seman medreseleri diye bugünkü yapıda yüksek lisans, doktora dediğimiz; Enderun devlet yöneticisi yetiştiren bir okul, tabii ki başında padişah var.

BAŞKAN – Padişah ve herhâlde 40 kişilik, 30 kişilik...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Vezirler. Hepsi etkili. Öğretmenleri var mesela. Öğretmenleri, o intizamı sağlayanlar ak ağalar var. Mesela, çocuk gece yatarken, gündüz kalkarken... Bunlara öyle eğitimler veriliyor ki, mesela, şöyle: Sadece bilimsel bilgi değil olay, bir defa Osmanlı'da Enderun'da olsun, Ahi teşkilatında olsun, eğitim çok yönlü yani bizde bugün eğitim tek yönlüdür mesela. Yani çocuk doktor olacak, ne bileyim, psikolog olacak, öğretmen olacak; o da puan getireceksiniz, o puana bakacaksınız, o puan nereyi tutuyorsa ona göre gideceksiniz. Yeteneğinizin, gelişiminizin tespit edilmesi ve ona uygun bir meslekte çalışmanız bugün mümkün değil ve eğitim tek yönlü gidiyor ama orada eğitim çok yönlü.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa : 15

Mesela, Ahilikte de var aynı şey, Enderun'da da var, hem askerî eğitim var hem şifahi eğitim var. Sanatsal eğitim var, sportif eğitim var, zanaat eğitimi var yani zanaat dediğimiz olay, debbağcılık gibi, dericilik gibi, kunduracılık gibi, marangozluk gibi; bunu sadece Ahi teşkilatındakiler bilmiyor, biliyorsunuz, orada padişaha kadar... Yani padişah tarzlığı bilse ne olacak? Ama bilmek zorunda yani padişaha kadar, bütün orada Enderun'da, sarayda olanların bir zanaatı olmak mecburiyetinde yönetim bilgisi haricinde; artı, sanatsal bir yönü olmak zorunda. Mesela, Osmanlı'nın son dönemlerinde Batı müziği tarzında inanılmaz müzik besteleyen padişahlar var, III. Selim'e falan baktığınızda. Musikişinaslar, bizebanlar, dilsizler, sarayda bunların hepsi var. Sanatsal yön çok önemli eğitimde, hepsi bunu görmek zorunda. Zanaat çok önemli, bir meslek sahibi olmak zorunda. Yöneticilik bilgisine sahip olmak zorunda. Tabii ki, dinî bilgi olmazsa olmaz: O dönemlerde, Türklerin güçlü olduğu dönemlerde Batı ile bizi ayıran aslında en önemli özellik bizde eğitimin temelinde her şeyden önce ahlaki değerler konuyor. Önce ahlaki öğreti, daha sonra üretim. Avrupa'ya baktığınızda, önce üretim, üretim sonunda ortaya çıkan problemlere göre de ahlaki eğitime geçiliyor, o dönem için bahsediyorum çünkü eğer ahlaki ve etik değerlerimiz yoksa ne kadar zeki olursak olalım, ne kadar akıllı olursak olalım, bir başka ülkeye de hizmet edebiliriz, ülkemize zarar da verebiliriz, insanlarla ilişkimiz de bozulabilir yani oturup kalkmaktan, sokakta yürürken aksırıp tıksırmaktan, insanlarla muhabbet etmekten, yediğiniz soğan sarımsağa kadar dikkat ediyorlar. Okullarda kuralları var bunların, onları belgelerde yakaladım, yasak yani adabımuaşeret kuralları, temizlik, bunların hepsi kurallara bağlanmış, çok yönlü eğitim yani Osmanlı'nın asıl özelliği o.

BAŞKAN – Hocam, ak ağalar var, çocuklarla ilgileniyorlar.

Çocukların devşirme yaşı kaç?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF.
DR. ÜLKER AKKUTAY – Yedi, sekiz yaşları.

BAŞKAN – Yedi sekizi geçirmiyor.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF.
DR. ÜLKER AKKUTAY – Geçirmiyor. İyiyse alabiliyor.

BAŞKAN – Kaç yılda bir araziye çıkıyor? Her yıl mı?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF.
DR. ÜLKER AKKUTAY – İhtiyaç duyduğu zaman çıkıyor, her yıl değil.

BAŞKAN – Bakıyor kadrolara.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa : 16

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Kadrolara bakıyor, ihtiyaç duyduğu zaman çıkıyor.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Nerelere çıktığını, çıktıkları alanı da söylerseniz...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Şöyle: Çıktığı alanlar, dediğim gibi, daha ziyade Balkanlar, Niş, Nişabur buralar önemli. Mesela Boşnakları çok tercih ediyorlar, Gürcüler ama onun dışında, dediğim gibi, mesela bir Rus olmasını istemiyor, bir Çingene olmasını istemiyor, Kürt olmasını istemiyor ama bunların hepsinde değişik zamanlarda devşirilenler de var ama Türk asla olmayacak. Türk olmasını hiç istemiyorlar ama buna karşın...

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Peki Hocam, sebep ne?

BAŞKAN – Ben şu şeyi demek istemiyorum: O sebebi en son konuşalım.

Ben şu Enderun'u bitireyim Hocam. Bir sistemi bitireyim, ondan sonra geleceğim.

Aldık çocukları, bu örgü örer, bu dantel örer, bu o örer, bu bu örer mi dedik ya da...

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Önce Türk aileye gidecek.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Yeteneklerini tespit ediyor.

BAŞKAN – Şişman olmayacak, kısa olmayacak, tombul olmayacak, sağlığına, sıhhatine de baktı, dişlerine de baktı, boyuna posuna baktı, aldı. Aldı çocukları tuttu elinden, nereye gidiyoruz?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Türk ailelere veriyoruz.

BAŞKAN – Elimizde bir aile listesi var daha önce belirlenmiş, o ailelerin yanına çocukları dağıttı.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Veriyorsunuz.

BAŞKAN – Bu çocukların hepsinin cinsiyeti erkek mi?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Evet, kız çocuk görmedik.

BAŞKAN – Onda zekâ yoktur zaten deyip onu evde mi bırakmış?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Kız çocuklar devşirilmiş.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :17

BAŞKAN – Bu sene demek ki Bosna'ya çıkıyor, yeni sene Yunanistan'a çıkıyor, öbür sene öbür tarafa çıkıyor. Öyle mi?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – İhtiyaç duyduğu zaman...

BAŞKAN – “Şimdi Yunanlıya ihtiyaç duydum.” mu diyor? “Şimdi Boşnak'a ihtiyaç duydum.” mu diyor?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Balkanları, Boşnakları seviyorlar yani...

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Müslümanlıkta tek istisna Boşnaklar, değil mi?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Evet.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) –Ama “Müslüman olanları almıyor.” demiştiniz az önce.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Evet.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Tek istisna Boşnaklar.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Evet, Boşnakları alıyor.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Müslüman olduğu hâlde alıyor.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Alıyor, evet.

BAŞKAN – Geldik, çocukları da aldık, ailelere de yerleştirdik. Kaç sene kaldı orada?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Oradaki kalış süreleri birkaç yıl yani orada çocukların belli bir eğitim almaları uygun görüldükten sonra ve memnun kalındıktan sonra hazırlık saraylarına ...

BAŞKAN – Sonra dıgıdık dıgıdık geldiler atla. Aileye diyorlar ki: “Bu çocuklar ne durumda? İyiler mi, ahlaklılar mı? Yani altlarını ıslatıyorlar mı? Laf dinliyorlar mı? İyi yemek yiyorlar mı? Neyse... Bir adabımuâşeret herhâlde orada, değil mi?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Evet, Türkçeyi ve İslami bilgilerin temelini alıyor, ailede alıyor.

BAŞKAN – Ailede adabımuâşeret alıyor.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Din ve dilbilgisini aileden alıyor, bu çok önemli.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :18

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Şöyle: Çocuğunuzu bir bakıcıya bırakıyorsunuz, eğer bakıcı “Yapak, edek.” diye konuşuyorsa akşama kadar çocuğunuz geldiğinde, ben çocuklarımda yaşamadım ama. “anne yapak” diyor. Sen Türkçeyi doğru öğretirsen çocuk da o Türkçeyi doğru öğreniyor. Onun için, aile önemli.

BAŞKAN – Bu çocuk, orada ailenin yanında kalırken bir yanaşma mı, bir öğrenci mi, bir misafir mi, bir evlatlık mı? Ne sıfatla?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Evlat tabii, evlat olarak, ailenin evladı, aile üyesi, bireyi.

BAŞKAN – Yine dıgıdık dıgıdık uzak diyarlardan geldi, aile uzakta. Çocuk kaç yılda bir ailesini görebiliyor?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Bu da çok ilginç...

BAŞKAN – Paraya boğuluyormuş aile.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Çocuk açısından. Kendi ailesinden koparılıyor, başka aileye veriliyor, oradan da alınıyor. Dehşet bir şey ya!

BAŞKAN – O sırada aileye bir para veriliyor.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Gerçek ailesi nasıl razı ediliyor? Para verilerek mi?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Para verilip verilmediğini bilmiyorum. Olay şöyle...

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Severek veriliyor, başa çıkacak.

BAŞKAN – Hayır, başa çıkmak istemiyor, kelle gitme şeyi var diyor.

Hocam, çocuk aileyi kaç yılda bir görebiliyor?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Şöyle söyleyeyim: Aile çocuğunu vermek istemiyorsa o çocuk zorla alınmıyor.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Ben çocuk açısından bakıyorum.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Çocuk, Türk aile yapısı içerisinde, ailesinden ayrılıp da uyum sağlayamadığı zaman geri gidiyor.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Çocuğun fikrini soran olacak mı?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :19

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Çocuğun fikrini soran yok tabii yani orada ama çocuk bu aile yapısına uyum sağlamadığı takdirde... Tabii, bu yönden çok büyük eleştiri var ...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Acı bir şey aslında.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Evet, bu yönde çok büyük eleştiriler var tabii ama şöyle bir gerçek de var Hocam: Bu çocuklar seçilirken aileler sıraya giriyor ve çocuğum devşirilsin diye yalan söyleyenler oluyor çünkü devleti ele geçiriyorlar yani düşünürseniz, aslında devleti onlar yönetiyor ve...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – O aile bakış açısı...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Tabii ki. O anlamda evet.

... ve kendi ırkdaşlarını da ihya ediyorlar ve devlet yönetimine çocukları girsin diye de insanlar çok büyük mücadele ediyor. Sistem bu. Buna katılıp katılmamak ayrı bir şey ama bu sistem devleti yaşıyor yani şöyle...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Sonra sistem mi çöküyor da Osmanlı çöküyor?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Hayır, şöyle...

BAŞKAN – Hocam, bir dakika, daha çocuk evde, daha evdeyiz.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – “Türkler kendilerine hizmet ettirmeyi başarmışlardır.” diyor, bu anlamda. Bugün de güçlü ülkeler aynı şeyi yapmıyorlar mı?

BAŞKAN – Hocam, bırakalım güçlü ülkeleri.

Enderun'a gelelim.

Ailedeyiz, çocuk orada. Ailede adabımuaşeretini öğrendi, Türkçeyi öğrendi, namaz kılmayı öğrendi, dini öğrendi. Sonra, geldiler Enderun'dan, baktılar, çocuk olmuş, uyamadıysa aileye geri gönderildi, aileden iyi referans alındıysa, çocuğun da bir şikâyeti yoktu, sarayın yolu gözüktü.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Önce hazırlık sarayları, acemi oğlan oluyor önce.

BAŞKAN – Yaş kaç?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :20

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Artık on, on bir.

BAŞKAN – Ama bu yaşlar çok önemli bizim için.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Çok önemli ama arşivlerin korunması da çok önemli.

BAŞKAN – Yani biz yazarken de bunları şöyle...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Hocam, onu nasıl yazacaksınız?

BAŞKAN – Yazamayacağız...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Her şeyi yazamazsınız, bilemezsiniz. Ama belki Amerikalılar, Fransızlar bilir, o yaprakları kim yırttıysa, o bilir. Biz arşivlerimize sahip değiliz ki. Yani, güpegündüz duvarlar soyuluyor yani biz kendi kültürümüze sahip değiliz ve kendi kültürümüzü yargılamaya yönelik çalışan insanlar yazık ki.

BAŞKAN – Yaşla ilgili bir şey bulamıyoruz, seçicilikle ilgili bir şey bulamıyoruz. Hocam diyor ki: “Onunla ilgili önceki dönem belgelerine biz ulaşamıyoruz, yok böyle bir belge.”

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Şöyle diyorum, ben kitabımda da yazdım bunu: Aslında bu Enderun konusu çok geniş bir çalışmayı gerektiriyor yani tarih, sosyoloji, eğitim, yabancı diller, geniş bir ekibin çalışmasını gerektirecek kadar bakir bir alan ve belki çalışılrsa daha farklı şeyler de çıkar yani 1934 yılında İsmail Hakkı Baykal Hocamın kitabı var, bir de daha sonra benim bu çalışmam var. Tarihçiler de bu konuda çalışmış değil ama yurt dışında çok çalışılıyor yani biz ne yazık ki, hakikaten kendi kültürümüze biraz uzağız.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Bu kitapları getirip tercüme etseler Hocam.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Hocam, tabii, bugün bir dolu eski yazı bilen, Arapça bilen insan var ve bu okullar güçlendirildi ama niye çalışmazlar? Ben hakikaten anlayabilmiş değilim.

BAŞKAN – YÖK Başkanımız gelince soralım.

Hocam hazırlık sarayındayız. Hazırlık sarayında çocuğun kalışı kendi kabiliyetiyle ilgili herhâlde. Yirmi yaşında adam olursa...

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) - Saraylar standart mı, eğitim farklılığı var mı Hocam?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :21

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Tabii, yıllara göre o farklılıklar artıyor, bunların en önemlisi Galatasaray, en üst meziyetlere sahip olan Galatasaray. Gittikçe geliyor tabii bu. Galatasaray daha teşekküllemiş.

BAŞKAN – Çocukların kabiliyetlerine göre hazırlık saraıları farklılaştı mı Hocam?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Mesela süre içerisinde, değişik zamanlarda yeni yeni hazırlık saraıları açılıyor. Mesela, İskender Çelebi'ydi, ne bileyim, Edirne...

BAŞKAN – Burada aşçı, burada bohçacı, burada başka bir şey mi?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Hayır, başka bir şey değil ama zaman içerisinde farklı hazırlık saraıları da açılıyor. Bunlar toplam beş tane. Bunların içinde de en güçlüsü Galatasaray, günümüze kadar adı gelmiş.

BAŞKAN – Güçten kasıt?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Güçlü derken, eğitimlerini biraz daha güçlendiriyorlar.

BAŞKAN – Sonra, burada da bir eleme var.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Tabii ki. Orada mesela çıkma tabir ediliyor. Bu çocuklar artık atılmıyor yani yol hazırlık saraılarında çalışabiliyorlar veya çıkma tabir edilerek devletin farklı kurumlarında...

BAŞKAN – Maaş almaya başladılar mı?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Daha öğrenciler, almıyorlar yani hazırlık saraılarından çıkma adıyla çıkıp da devletin kurumlarında eğer işe giriyorlarsa o zaman orada maaş almaya başlıyorlar.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Bir kısmı öyle giriyor, bir kısmı mı saraya gidiyor?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Hocam, hepsi gitmiyor tabii. En temayüz edenler saraya geliyor.

BAŞKAN – Eledi, bir de buradaeledi.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Çok eliyor.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Amaeledikleri de bir şey oluyor yani.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :22

BAŞKAN – Tabii, yukarıya kadar gidiyor.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Tabii, devletin değişik kurumlarında onlar da çok önemli görevler ifa ediyor. Mesela, saraya gelenler de zaman zaman çıkma tabir ediliyor. Bu çıkma iki türlü Hocam: Bir, çıkma mükâfat; iki, çıkma ceza yani beğenmediniz, saraydan beylerbeyliğine gönderiyorsunuz, o da çok önemli bir görev ama saraydaki kadar değil, cezalandırıyorsunuz onu, ceza veriyorsunuz, dışarıya ama mesela, beğendiniz, has odaya kadar çıkarıyorsunuz, o da çıkma ama mükâfat.

BAŞKAN – Hocam, çıktık hazırlık saraylarını da geçtik, şimdi, acemi oğlan sıfatı şimdi iç oğlan olacak. İç oğlan oldu, saraya geldi. O zaman, bunların sayıları çok fazla değil, mesela 300'ü, 200'ü, 100'ü aşmıyor.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Tabii, çok değil. Hocam, onlar en seçilmişler.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Daha bile az.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Evet, belki daha bile az. En elit olanlar, en seçkin olanlar; oraya herkes giremiyor tabii, en süperler.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Kurmay subay seçimi gibi.

BAŞKAN – Saraya geldi o en süperler ama bunlar hizmet insanı, bunların içinde akademik kariyer yapan, bilim adamı, şimdiki tabirle ARGE'ci, feylesof, matematikçisi, sanatçısı; nerede bunların Hocam?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Bunların hepsinde o var. Bunların feylesofluğu da var, akademisyenliği de var, sanatçı yönü de var; bunlar çok yönlü yetiştirilmiş yani sıradan insanlar değil. İçlerinde müzisyenler var, bilimsel çalışmaları olanlar var tabii ki. Öyle sıradan insanlar değil, çok yönlü yetişmiş.

BAŞKAN – Saraya da geldik, sarayda devam ediyor, orada herkes görevlerine devam ediyor.

Babadan oğla geçme var mı burada?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Hayır.

BAŞKAN – Ben sorularımı bitirdim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :23

Arkadaşlarıma söz vereceğim şimdi.

Ben bir şey bulamadım, siz sorularla Enderun'da bir şey bulabilirsiniz, çok memnun olacağım.

Buyurun.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Hocam, bu saraya alınanlar var ya iç oğlan olarak, acaba onlar da İslamiyet'i öğrendi de ne kadar öğrendi? Kur'an-ı Kerim'i hatmetme gibi bir şart aranıyor mu? Mesela bize somut şeyler söyleyebilir misiniz?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Tabii ki biliyorlar. Bakın, devlet ümmet devleti, dinî bir devlet, Kur'an'ı hatmetme olayı değil mesele sadece, içselleştirme, çırak olarak alırken bile Ahilikte veya diğerinde, 740 ... maddesinin 120'sini bilmesi lazım ama bugün olduğu gibi, hani çocuklara soruyoruz: "Millî eğitimin genel ve özel amaçları nelerdir?" Sıralıyor. Atatürk ilke ve devrimleri nedir? Sıralıyor. Ama bakıyorsun, uygun yaşayış yok. Öyle değil yani bu maddeleri biliyor ve onları yaşıyor, içselleştiriyor. Kur'an'ı hatmetmez olur mu? Tabii, hepsi ediyor, zaten dinî bir devlet.

BAŞKAN – Buyurun Mustafa Bey.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Hocamızın anlattığı Enderun'daki temel yapıya baktığımız zaman, birinci ana unsur aile, çocuklar devşirme, çocuklar çok iyi yetiştirilmiş, ailelerin yanına yerleştirilmesiyle orada temel olarak dinî bilgi ve dilbilgisini öğreniyor. Bu bize şunu veriyor: Aile çok önemli, çocuğun yetişmesindeki en önemli unsur aile, birinci unsur aile.

İkincisi, ailenin yanında, yine siz "Bizi Batı'dan ayıran en önemli özelliklerden birisi ahlaki değerler." dediniz. Bu ahlaki değerleri de ailelerin yanında alıyor çocuklar, bunun altını çizmemiz gerekiyor. Ahlaki değerleri öğrenmeden siz bilim ve teknik noktasında, sanat noktasında bir şeyler verebilirsiniz belki ama ahlaki değerlerden yoksun bir bireyin bu anlamda çok fazla işe yaramadığını ifade etmiş oluyorsunuz.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Evet.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Ailenin altını çiziyoruz, bir; ahlaki değerlerin altını çiziyoruz, iki. "Ondan sonraki aşamalarda hazırlık sarayına geliyorlar." dediniz, burada bir eleme yapılıyor. Bu elemeye sanatsal veya yetenek noktasında...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Kabiliyetlerine göre yetiştiriliyor çocuklar.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :24

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Kabiliyetlerine göre çocuklar yetiştiriliyor. Yetiştirildikten sonra da has odaya kadar yani en üst noktaya kadar çıkabiliyor. Bunun içerisinde bir sistem var ama yine ifade ettiğiniz şekilde Enderun sistemini tam manasıyla öğrenebilmek için elimizde yeterli bilgi ve belge yok, maalesef bunlar tahrif edilmiş ama bir sistem içerisinde bunlar geliyor. Eğer o sistem olmamış olsaydı zaten Osmanlı'nın altı yüzyıl gibi ayakta durma şansı yoktu.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Gayet tabii ki.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Burada vurgulamak istediğim şey şu: Aile temel yapıyı oluşturuyor. Demek ki, belki bizim raporumuzda aileye çok önemli bir vurgu yapmamız gerekiyor. Çocuk nasıl yetiştirilirden önce ailelerin yetiştirilmesini sağlayacak bir sistemin oluşması gerekiyor. O ahlaki değerleri...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Kesinlikle... Alacağı yer aile.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) -... çocuğa ilk verecek yer aile. Aileden sonra okul ve çevre çocuğu etkileyen en temel faktörler. Dolayısıyla, ben sistemi çözmeye çalıştım anlattıklarınızdan, notlarımı da çok iyi almaya çalıştım ama maalesef bilgilerin ve belgelerin eksik olmasından dolayı tam olarak belki çözemiyoruz, yapıyı tam çözemiyoruz ama Enderun çok büyük bir işlevsel yapı içerisinde Osmanlı sisteminde var.

Tek endişe ettiğim şey şu: Bunlara rastlayabildiniz mi? Yani bizim günümüzde bilim, sanat merkezlerinde veya üstün yetenekli çocukların yetiştirilmesiyle ilgili alınan tedbirlerde, önlemlerde, yöntemlerde artık torpil işin içine girmeye başlamış, Enderun'da bu torpil olayına rastlandı mı rastlanmadı mı?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Hayır, öyle bir şey yok.

Bu üstün yetenekli...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Belgeler yok ki zaten, var, yok diyebilirsiniz.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Ama hayır. Nur Hocam, eğer öyle olsaydı devlet o kadar yaşayamazdı. Yani sistemi beğeniriz beğenmeyiz...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Sonradan mı torpil girdi de acaba devlet çöktü?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :25

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Tabii ki.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Yani devletin yükselmesini Enderun'a bağladığınız zaman çöküşüne de mi Enderun eksenli bakacağız? Ya da orada sistemde bir bozulma mı oldu?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Tabii ki. Ben şöyle düşünürüm: Bizim sisteme veya çocukların alınışını içimiz alır almaz, beğeniriz beğenmeyiz, o ayrı bir şey ama bu sistemi kurmuş. Mesela Ahi teşkilatı da tamamen Türklerden meydana geliyor, Ahi teşkilatına da Türk'ün dışında kime giremez. Değişik bir sistem, bunu beğenip beğenmemek ayrı ama bu sistemle o devlet altı yüz, yedi yüz yıl gibi bir zaman yaşamış. Tabii ki, bu devirde olmaz Hocam. Şimdi, torpil olmuş olsa yaşamazdı Hocam. Bir devlet niye çöker? Hocam, bir devlet sadece bir kurum vasıtasıyla çökmez. Eğer bir devlette çatırdama varsa, eğer bir ülkede sıkıntı görülüyorsa bütün kurumlar zafiyete uğramıştır ve devlet bütünüyle çöker. Dolayısıyla, biz devletin çöküşünü tek bir nedene bağlayamayız. Orada mesela çok farklı etnik yapıda insanlar, Osmanlı'nın son zamanında, hepsi ihanet etmiştir ve Türkler yalnız kalmıştır.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Sistem de bozuldu mu? Yani Enderun da bozuldu mu?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Tabii ki, bozuldu Hocam. Enderun...

BAŞKAN – Ne zaman başladı bozulmaya?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Enderun'a artık mesela Türkler de girmeye başladı.

Siz seversiniz sevmezsiniz ama sistemi bir şekilde işletiyor, diyor ki: "Ben buraya Türk almayacağım." Diyor ki: "Ahi teşkilatına da Türk'ün dışında kimseyi almayacağım." Ama sistem bozulunca Ahi teşkilatına da Türk'ün dışında kişiler giriyor, Enderun'a da Türkler girmeye başlıyor veya seçimlerde torpil olmaya başlıyor. Kanuni zamanı Osmanlı'nın en güçlü zamanı ama aynı zamanda zayıflamaya başladığı bir zaman.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Hocam, benim tam sormak istediğim noktaya geldi yani bu konuştuklarımdan sonra şunu sormak istiyordum: Türklerden Enderun'a öğrenci almıyor veya çocuk almıyor. Peki, Türkler nerede yetişiyor?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :26

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Ahi teşkilatında, medreselerde, Türkler o şekilde. Medreseler üniversite biliyorsunuz.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Medreselerde yetişiyor.

Bir de şu tespiti paylaşayım sözümü bitireceğim: Bir kitapta okumuştum, bir yabancı bilim adamının Osmanlı devletinin sistem yapısını araştırmasının sonunda geldiği nokta şu: Ne zaman ki, adaletten sapmaya başlamış, sistem çökmeye başlamış.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Doğrudur.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Yani sistemi ayakta tutan adalet, adalet olmadığı zaman sistem zayıflamaya ve çökmeye başlıyor.

Teşekkür ederim.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Adaleti de neyse sağlarsınız? Eğitimle sağlarsınız.

BAŞKAN – Hocam, sırayla söz vereceğim size.

Hocam, buyurun.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim.

Tabii kafamıza takılıyor. Öncelikle bu çocuklar neden ve nasıl seçiliyorlar konusu. Türkler, Kürtler, Çingenerler ve Ruslar kesinlikle alınmıyor.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Daha başka yapılar da var yani şu an benim aklıma gelenler.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Peki, alınanlar sadece Boşnaklar değil tabii. Neden? Hangi ülkeler tercih ediliyor? Fransızlar tercih ediliyor mu mesela?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Balkanlardan daha ziyade devşiriliyor.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Balkan dışında?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Genelde onlar, Gürcüler, Boşnaklar, Çerkezler, öyle yani kendilerine göre bir nedenleri olsa gerek.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Hıristiyanlardan?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Zaten çoğu Hıristiyan.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :27

HÜLYA GÜVEN (İzmir) Ama Boşnaklar da Müslümanlar olabiliyor ya...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Olabiliyor ama Hristiyanlar istisna.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – İstisna olduğu için. Hristiyan olmasına özen gösteriliyor, bunun nedeni belli mi?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Yani ben şöyle yorumluyorum: “Neden” demeyeyim de çok farklı nedenler, eleştiriler var, tabii ki doğru olur olmaz. Ben kendi mantığımla şöyle düşünüyorum: Farklı etnik yapıdaki insanlar devlet yönetimine getirilirse, insanlar da o kültüre hizmet ederse düşmanlık etmezler. Yani siz sadece Türkler olarak eğer devleti yönetirseniz insanlar size daha çabuk karşı çıkabilirler. Türklerin dünyasına baktığınız zaman, Türk tarihine baktığınız zaman Türklerin yabancılarla, azınlıklarla hiçbir husumeti ve problemi olmamış. Dünyada belki de farklı etnik yapılarla, yabancılarla, azınlıklarla en iyi paylaşan, yaşayan, onları gerçekten dost gören, seven Türkler olmuş. Türkler o bakımdan mazlum bir millettir. Ama ne zamanki ülke çökmeye başlamış, o zaman Türkler küçümsenmeye başlanmış. Yani bu anlamda Türkler bir kabile değil, bir kavim değil, Türkler çok güçlü bir devlet ve Sümerlere kadar dayanan binlerce yıllık çok mazisi olan çok güçlü bir devlet tarih sürecine baktığınız zaman ve dünyada en az iki bağımsız Türk devleti olmuş. Türkler, bunu yabancılarla ve farklı kültürlerle birlikte yaşayarak ama onları severek aynı zamanda bütünleşerek başarmışlar. Türkler düşmanlık yapmamış kimseye ama Türklere düşmanlık çok yapılmış.

BAŞKAN – Peki, Hocam.

Aldınız mı cevabınızı Hocam?

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Evet.

Peki, bir şey daha. Yani, tabii, çok belge olmayınca sınırlı kalıyor yani düşüncelerin kanıtlanması zor oluyor elimizdeki o sayfalar veya belgeler olmayınca.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Mesela altı yüz-yedi yüz yıl yaşıyorsunuz, bir devlete baktığınızda, mesela Osmanlının kuruluşu esnasındaki yapıya bakın, hep farklı kültürler. Aslında Türkiye Cumhuriyeti devletinin kuruluşu esnasında da yani bakın mesela Atatürk'ün olduğu ve mücadele ettiği çarpışmanın yapıldığı yerler, hep farklı yabancı kültürler ama Türkler hiçbir zaman yabancılarla düşmanlık etmemişler. Türk tarihine baktığınız zaman farklı kültürden, farklı milletten, farklı etnik yapıdan diye düşmanlık yapmamışlar. Yani bugün de dâhil

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :28

baktığınız zaman devlet yönetiminde her zaman herkes yer alabilmiş. Bunu başka devletlere ve milletlere baktığınızda kolay kolay göremezsiniz.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Peki, enderundan gelen padişahımız var mı, bir de onu öğrenmek istiyorum.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Hayır, hayır, yok.

HÜSAMETTİN ZENDERLİOĞLU (Bitlis) – Ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında sistem gerçekten incelendiğinde güçlü bir sistem ama bu sistemin sakıncalı olan tarafları da vardır, biliniyor. Birçok öykü kitaplarına malzeme olan, hatta Ömer Seyfettin'in kitaplarında ve diğer yazarlarımızın birçoğunda bununla ilgili öyküleri vardır. Yani bunun sakıncalı tarafları, beş-altı yaşlarında çocuklar alınıyor, önce savaflara giderken de yine bazı yerlerde alabiliyorlar o çocukları, sadece seçerek de almıyorlar, bazen gittikleri yerlerde incelemeler yapılıyor ve bu aileleri getirip sonradan ailelere dağıttıkları da söyleniyor. Ancak buradaki sakıncası altı-yedi yaşında alınan çocuğun bir daha aileyle ilişkiye geçmemesi, aileyle bağı koparılıyor, aileyi tanımıyor.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Aileyi tanıyor.

HÜSAMETTİN ZENDERLİOĞLU (Bitlis) – Bazı yerlerde aileyi tanımadığı söyleniyor. Bakın, şöyle, örnekleri de var bunun.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Yok, aileyi tanımasa Türkleşip, İslamlaşır mı?

BAŞKAN – Tam tersi, hoca diyor ki: “Çocuğu öyle bir yaşta alıyor ki...”

HÜSAMETTİN ZENDERLİOĞLU (Bitlis) – Tamam beş-altı yaşlarında alıyor, yedi-sekiz yaşlarında değil. Yani birçok öykü kitaplarında gördüm.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Kaynaklar muhtelif ama öykü kitapları belge değildir.

BAŞKAN – Hayır, hayır, Hocam, bunlar şöyle: Yani bizim kendi iddiamıza göre değil, öyle de olabilir, şöyle olabilir: Vücut gelişimini tamamlamış olup iri yarı olur çocuk beş-altı yaşındakini de alabilir, idraki gelişmiştir erken, tanıyordur anneyi, babayı, ceddini unutmayacak gibi, orada beş altı yaşında da olabilir. Daha az gelişen yerde on-on bir yaşında, olabilir bunlar.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :29

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Yani ailesini unutmaması özellikle istenmiyor. Çünkü Osmanlı'nın topraklarını geliştirmesi bununla mümkün olabilmiş. Yani çocukları devlet yönetimine gelince aileler geniş kitleler hâlinde kendileri Türkleşip Müslümanlaşmış.

HÜSAMETTİN ZENDERLİOĞLU (Bitlis) – Bu yönetimin başında aklar var yani bugünkü prof. diyelim, öyle mi?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Kim var diyorsunuz?

HÜSAMETTİN ZENDERLİOĞLU (Bitlis) – Ak, “Ak” diyorsunuz ya.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Akağalar, müderris, eğitimciler, öğretmenler, mürebbiler...

HÜSAMETTİN ZENDERLİOĞLU (Bitlis) – Veya benzeri, değil mi? Ben onu sormak istiyorum. Bu “Ak” bir unvan mıdır?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – “Akağa” bir unvan. Tabii, mürebbiler, mesela o saray içindeki yatmaları, kalkmaları, terbiyeleri, oturup kalkma da bir edep adap, hani konuşma üslubu, küçüğe büyüğe karşı tavrı, arkadaşlar, bunlar hep ak ağalar tarafından öğretiliyor.

HÜSAMETTİN ZENDERLİOĞLU (Bitlis) – Bu edep ve terbiye, muaşeret kuralları bunlar tarafından...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Akağalar tarafından. Onar kişilik gruplarla ak ağalar çocukları takip ediyor.

HÜSAMETTİN ZENDERLİOĞLU (Bitlis) – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Sayın Hocam, “Hazırlık sarayları beş tane.” dediniz. Uygulanan bir evkat cetveli veya bir eğitim programına hiç rastladınız mı? Hiç böyle bir bilgi geçti mi elinize?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Maalesef.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Peki, enderunda böyle bir evkat cetveli, eğitim programı gibi...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Tabii, onlar kitabımda var. Mesela çok önemli, öğrencilerin aldığı coğrafya

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :30

dersleri ve çizdikleri çok ciddi haritalar var, bugün üniversite öğrencisi çizemez onları yani o belgeler de var tabii.

ÇİĞDEM MÜNEVVER ÖKTEN (Mersin) - Ben bir şey sormak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Hocam.

ÇİĞDEM MÜNEVVER ÖKTEN (Mersin) – Sayın Hocam, enderun mekteplerine öğrenci seçimi iki yolla yapılır: Bir, savaşta esir alınan Hristiyan gençler ki bunda beşte 1'i şeriata göre padişahınmış, şimdi elimdeki belgelerden okuyorum: "Padişah da bu gençler arasından bazılarını kendi hizmetinde ve devlet görevinde çalıştırmak için seçerdi." "Şimdi, diğer seçiş teknikleriyle ilgili kayıtların hiçbirisi yok elimizde." diyorsunuz.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Yazık ki yok.

ÇİĞDEM MÜNEVVER ÖKTEN (Mersin) – Yok.

Peki, padişahın seçiş tekniğiyle ilgili spesifik herhangi farklı bir bilgi var mı yani şu yazılanların dışında, bedensel özelliklerin dışında?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Sanırım şu da var: Yani işte aileye verme, hazırlık sarayı ve saraya geliyor ya onun içinde... Ama onların içinde mesela dilsizler var, soytarılar var, değişik görevler, mesela işitmeyenler var, özellikle devletin dinlenmemesi, alınan kararların bilinse bile söylenmemesi yönünde bazı değişik seçimler var. Tabii, o gün teknoloji yok böyle bugün olduğu gibi.

ÇİĞDEM MÜNEVVER ÖKTEN (Mersin) – Yani onunla ilgili bir kayıt var mı Sayın Hocam? Padişahın özellikle enderuna -diğer yerlere değil- öğrenci seçmesiyle ilgili spesifik belirtiler, spesifik belirtilerin matbu yazıldığı, neye göre seçim yapıldığıyla ilgili belge var mı elimizde?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Maalesef, hayır.

ÇİĞDEM MÜNEVVER ÖKTEN (Mersin) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Hocam, hangi dersi aldıklarıyla ilgili herhangi bir şey var mı?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – O derslerle ilgili kitabımda var bilgiler.

BAŞKAN – Hocam, kayıtlara geçsin, şimdi, kayıtlara "Kitabımda var." diye geçerse...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :31

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Vallahi anladım ama siz bana bunu akşam söylediniz, ben sabah geldiğimde bile ne konuşacağımı bilmiyordum. Yani bu programın daha düzenli olması gerekirdi.

BAŞKAN – O zaman arkadaşlara çıkartılabiliyorsak çıkartalım.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Sabah nereye geleceğimi ve ne konuşacağımı bile bilmiyordum.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Hocam diyor ki: “Akşam haberim oldu.” Ben de ona şaşıyorum, onun için söz aldım.

BAŞKAN – Anladım da yani konuyu hiç mi anlatmıyorsunuz?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Hani enderunu anlattım ama bu şekilde ders programı, şu bu, öyle bir hazırlık... Sabah geldiğimde de ben konuştum arkadaşlarla.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Bir not hazırlayabilirlerse daha sonra alırız.

BAŞKAN – Enderunla ilgili bir şey hiç olmazsa yani.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Ben kitabımı yollayayım Hocam size.

BAŞKAN – Kim okuyacak kitabı bir aylık şeyde?

Neyse arkadaşlar, çalışıp içinden artık şey yaparlar. Kitabı alalım Hocam biz sizden, onun içinden...

ALİ HALAMAN (Adana) – Sayın Başkanım, ben teşekkür ediyorum.

Dolayısıyla Ülker Hocamın çok nefis -hazırlıksız da olsa, kısa da olsa- konuşmalarından dolayı teşekkür ediyorum, Allah razı olsun.

Ben şunu sormak istiyorum: Yani enderun çok şey yaptı. Şaka da olsa işte “Türkler girdi, iş bozuldu.” der gibi bir...

BAŞKAN – Aman Hocam bırakalım şakayı.

ALİ HALAMAN (Adana) – Ben arkasından bir şey söyleyeceğim. Bu şaka da olsa böyle bir şey söylendi.

“Darüşşafaka” diye İstanbul’da yüz kırk dokuz yıllık bir kuruluş var. Orada da Türk-İslam çocuklara, işte yetim çocuklara şöyle yapılır böyle... Onun Genel Kurulunda da bu isimler değiştirilerek yerine bir vatandaşlık kavramı gibi bir şey kondu. Ben Hocama soruyorum, bu Darüşşafaka ve enderun arasında bir fark mı var, acaba şimdi bu Darüşşafaka daha mı iyi olur?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :32

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Farklı şeyler ama aynı şeyler değil. Darüşşafaka farklı şey.

ALİ HALAMAN (Adana) – Yani isim değiştiği için bundan sonra daha yetenekli çocuklar çıkar mı orada acaba, bu kavram kalktığı için?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Her yerde çıkabilir, tabii, ama farklı şeyler. Hani bugünkü uygulamalar için eğer konuşacak olursak bugün dünyanın sistemi ve teknolojisi de değişik yani bugün üstün beyin göçünden bahsedebiliriz Türkiye’de. Ne kadar “Türkiye’de eğitim sisteminde sıkıntı var.” desek bile çok zeki çocuklar yetişiyor. Ama zeki çocuklarımızın hepsini de yurt dışına kaçıırıyoruz yani öyle de bir sıkıntı var.

ALİ HALAMAN (Adana) – Yani Türklük problem olmuyor değil mi?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Türklük neden problem olsun?

ALİ HALAMAN (Adana) – Bilmiyorum problem gibi gözükte demin de onun için.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Bakın, binlerce yıl Türklük çok güçlü bir şekilde yaşadı, Osmanlı bir Türk devleti ve Türklüğü ve Müslümanlığı güçlendirerek üç kıtaya yayan bir devlet.

ALİ HALAMAN (Adana) – Oldu teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN – Yüksel Hocam, buyurun.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Benim sorum yok.

BAŞKAN – Demin vardı ne oldu?

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – O akşam haber almasıyla ilgiliydi. Yani usul sorusuydu, bilgiyi aldım yani usulle ilgiliydi.

BAŞKAN – Hocam sağ olsun, bugün kırmadı geldi, bizi yalnız bırakmadı. Çünkü bütün programlarımız allak bullak oldu. Hocam önümüzdeki haftaki programımızdaydı, İstanbul’dan yani şehir dışından gelişler uçak dolayısıyla iptal olunca Hocama rica ettik. İmtihani olmasına rağmen, imtihanını bıraktı, bizimle birlikte oldu. Bu enderun çok önümüze geliyor, herkes “enderun” diyor ama enderunu çözemedik yani onun için Hocama çok çok teşekkür ediyorum. Bizim hiç bilmediğimiz bir konu, ne kurumsal yapısını görebiliyoruz...

Hocam, şimdi enderunla ilgili soru da bittiğine göre “ahilik” ve “çıraklık” gibi kavramlar...

KOMİSYON UZMANI – Ben bir şey sorsam enderunla ilgili.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :33

BAŞKAN – Buyurun.

KOMİSYON UZMANI – Enderunda bir dönemde, aynı anda toplamda ne kadara kadar öğrenci olabiliyordu? Bununla ilgili bir bilgi var mı?

BAŞKAN – Boş yatak sayısına göre!

KOMİSYON UZMANI – Yani enderunun kapasitesi boşalınca tekrar sahaya çıkıp çocuk topluyorlar, kapasitesi ne kadardı buranın?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Vallahi, o konularda çok net bir şey söyleyemeyeceğim.

BAŞKAN – Yani yedi yaşında alıyor ya, bu ortalama kaç yaşında ölür, ona göre çıkıp aşçı devşiriyor herhâlde anladığım kadarıyla.

KOMİSYON UZMANI – O öyle değil herhâlde, çünkü devamlı çıkılabilmesi için...

HÜSAMETTİN ZENDERLİOĞLU (Bitlis) – Onları alıp bir yerde toplamıyorlar, değişik olan yerlere, bostancı ocağına gönderiyorlar, geriye kalanları oraya gönderiyorlar. Yani birçok kurumda toplanıyor.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Hepsi saraya gelmiyor tabii.

BAŞKAN – Asker değil mi? Yani daha çok asker bunlar.

HÜSAMETTİN ZENDERLİOĞLU (Bitlis) – Değişik ocaklara gönderiyorlar yani orası sadece bir toplama kampı gibi değil, bir toplama alanı değildir. Getirip yetenekli yani gürbüz... Veyahut da onları fiziki yapılarına göre, o çocukları zekâ testleriyle... Yeteneklerini gözlemlerinden biraz da tespit ediyorlar, vücutlarında bazı hareketler... Hocam daha iyi bilir.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Yani kabiliyete dayalı bir eğitim var. Çocuklar özel seçiliyor, kabiliyetlerine göre yönlendiriliyor. Hani günümüz için dersek ben enderunun günümüzde uygulanabilme olasılığını pek görmüyorum açıkçası ama oradan fikir alınabilir diye düşünüyorum. Yani bugün baktığımızda Türk eğitim sistemini şöyle bir sorgulamak lazım. Bugün fen liselerini, Anadolu liselerini bir kenara koyun, devletin resmî okullarında okuyan bu ülkenin çocuklarının neredeyse yüzde 90'ı, belki yüzde 93'ü üniversiteye giremiyor, yüzde 7'si üniversiteye girebiliyor, o da çok yüksek puanlı değil. Asıl tartışılacak konu bana göre Türkiye'de budur. Yani Hocam çok daha iyi bilir sosyolog olarak tabii ki ama bir gerçeklik vardır. Bir toplumda sirkülasyon alttan yukarıya doğru olur. Yani bir ülkeyi alt tabaka, orta tabaka, üst tabaka diye düşündüğünüz zaman ülkenin ekonomik durumu zaten belli. Bir insan aşağıdan yukarıya

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :34

doğru nasıl çıkar? Türkiye’de eğitimle ancak yukarıya doğru çıkabilir. Türkiye’de yüzde 90’ı, yüzde 93’ü eğer üniversiteye giremiyorsa bu ülkede okuyan çocukların, devletin resmî okullarındaki çocukların, kayıtlar böyle... Yani o zaman bu sirkülasyon yukarıya doğru nasıl olacak? Sosyolojik olarak çok net, açık bir şey vardır ki eğer siz o sirkülasyonu bir ülkede yapmazsanız yani aşağıdan yukarıya doğru o sirkülasyon değişikliği olmazsa o ülkede çalkantı olur, sıkıntı olur.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Kayıtlar için düzeltmemiz lazım. Tabii, oradaki yüzde 7 rakamı bundan on beş sene önceki rakam.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Hayır, hayır.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Geçen yıl ki rakam yüzde 33 Hocam. Yani üniversiteye giriş yüzde 33 açık öğretim dâhil yüzde 52.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Açık öğretim...

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Hayır, açık öğretim dâhil yüzde 52. Yani o yüzde 7 rakamı yirmi sene önceki bir rakam, kayıtlar için düzeltmemiz lazım.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Ama öyle ise bile o zaman yine de iyi değil.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Değil tabii. Yüzde 70 gibi bir hedef var ve yani bu rakam çok hızla... Yani üniversite açılıyor, sadece binalarıyla kalmıyor. Geçen yılki rakam örgün öğretimde yüzde 32-33, açık öğretim dâhil yüzde 52-yüzde 53’ü aşmıştır.

Ama benim sorum şu yani ben şunu paylaşmak istiyorum: Demin soru devam edecek zannettim, yoktu da...

BAŞKAN – Hocam, en çok soruyu senden bekliyoruz. Bir de şu ahilik, çiraklık...

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Şundan dolayı Hocam: Yani soruların çoğu benim bildiğimi var saydığım ama ilaveten soruların çok olduğu ama çoğu arkadaşımın daha ilk defa duyduğu olduğu için ben devam edeceğini zannetmişim, onun için “Sorum yok.” dedim.

BAŞKAN – Sorun ki açılış konu.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Şimdi, şöyle bir varsayım var benim kafamda: Biz bir formül bulmaya çalışıyoruz, çocuklarımızla ilgili, üstün ve özel yetenekli çocuklarımızın eğitimiyle ilgili bir model geliştirmeye çalışıyoruz. Oysa baktığımız enderun sisteminin böyle bir modele ihtiyacı yok, çünkü neredeyse fermanla, padişahın uygun gördüğü insanlarla, her

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :35

Yıl yeniden düzenlenen fermanlarla, kafalarına göre demeyelim ama, o zamanki fark ettikleri ihtiyaçlara göre yeniden şekillendirebildikleri ve kendilerini öyle çok bağlı saydıkları bir şey yok, birkaç tane şey hariç, devşirmeler olacak, Müslüman olmayanlardan toplanacak diye. Şimdi, oradan hareketle bizim bugün model üretmemizde esas olabilecek uygulama örneği olarak, fikir olarak söyleyebileceklerimiz nelerdir? Yani enderun uygulamasının hepsini biliyoruz yani sizin bildiğinizden de hareketle bize söyleyebileceğiniz şey nedir?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Vallahi, aslında çocukların aldıkları puanlar onların zekâ seviyelerini zaten gösteriyor. Şimdi, üniversiteye geldiğinde biz öğrencilerde de görüyoruz.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Şimdi, bir dakika, burada bir varsayım var ve arkadaşlarımız ne kadar anladı bilmiyorum. Yani siz mevcut SBS ve ÖSYM sınav sonuçlarının zaten büyük oranda çocukların yeteneklerine ve zekâlarına ilişkin çok güçlü bir gösterge olduğunu...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Düşünüyorum.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Evet, ben teyit için...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Düşünüyorum, çünkü şöyle görüyorsunuz: Mesela üniversiteye gelen öğrencinin almış olduğu 2-3 puanlık fark bile öğrencinin farkını size gösteriyor. Bu anlamda yani eğer daha üst düzeydeyse en yüksek puanı alan çocukların çok özel bir süreçte takibi önemlidir. Ama dediğim gibi sadece bilgi her şey değil, çok zeki olursunuz, çok akıllı olursunuz ama ülkenize fayda değil, zarar da verebilirsiniz. Onun için biz yetiştireceğimiz insanların önce ülkeyi sevmesini düşünmeliyiz. Yani ait olduğu aileyi sevmek, vatani sevmek, ülkeyi sevmek, cumhuriyeti sevmek yani bu ülkenin yapısını sevmek, bunlar çok önemli şeyler.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Hocam, çok özür dilerim. Yani burada beraberiz. Yani gittiğimiz her toplantıda en azından bir defa söylediğimiz şey bu cümleler. Fakat bunun operasyonel tanımı nedir? Yani bunun için bize operasyonel tanımı verin ki yani okulda, buralarda neler yapacağımıza ilişkin bir şey söylediğinizde anlamlı olur.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Duyuşsal hedefleri gerçekleştirmemiz lazım. Yani ben daha önce de onu ifade etmeye çalıştım. Biz bilgi veriyoruz ama çocuklarımıza o duuşsal hedefleri kazandıramıyoruz. Mesela “Atatürk ilke, inkılapları” diyoruz, bunları ezberletiyoruz, çocuk

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :36

biliyor ama Atatürkçülüğü sevemiyor. Çünkü onu anlatan kişinin kendisi o konuda duyuşsal olarak çok güçlü değil. Veyahut da “vatan sevgisi, İstiklal Marşı” dediğimiz zaman eğer benim tüylerim ürperiyorsa benim öğrencimin tüyleri ürperir. Öğretmeni iyi yetiştireceksiniz önce, kitap önemli, süreç önemli yani kitaplar... Bu Cito'nun araştırmaları var. Bilirsiniz Millî Eğitim Bakanlığı iş birliğinde Orta Doğu Üniversitesi de çok güzel çalışmalar yapıyor, Hollanda'da merkezi var, Amerika'da merkezi var. Yapılan Türkiye'deki çalışmalarda şunu görüyorsunuz: Çocuklarımız, Türkiye'nin doğusu, batısı, kuzeyi neresinde olursa olsun Türk çocukları akıllı yani zekâ seviyelerinin güçlü olduğu görülmüş araştırmalarda. Ama çocuk eğitim sürecine giriyor, sürece girdikten sonra 1'inci sınıf, 2'nci sınıf, 3'üncü sınıf derken çocuk dumura uğramaya başlıyor. O zaman bizim eğitim sürecinde öğretmeni ve programları, ders kitaplarını değerlendirmemiz lazım. Yani Millî Eğitim Bakanlığına baktığınız zaman, kaç tane ders kitabı yazımında program geliştirmeci var? Program geliştirmeci olmadan kitap yazılır mı?

BAŞKAN – Varmış Hocam işte.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Kaç tane?

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ - Yani Bakanlığın farklı birimlerinde farklı sayılarda var. Genel Müdürlüklerde var, Talim Terbiyede var ama tabii ki...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Yani uzmanlık alanı program geliştirme olan.

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ – Uzmanlık alanı, evet.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Serap Hanım'a soruldu ama ben de yani ilköğretim genel müdürlüğü yapmış ve onca kitap yazdırmış birisi olarak söyleyeyim. Şu ülkenin yetiştirdiği ne kadar programcı varsa hepsini kullandığımızdan emin olabilirsiniz Hocam, ne kadar programcı varsa.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Program bölümleri kapatıldı Hocam, biliyorsunuz.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – O zaman şeye gitmeyeceğiz. Yani şu ülkenin yetiştirdiği ne kadar programcı varsa...

BAŞKAN – “Program” derken neyi kastediyor? Siz kendi dilinizden anlıyorsunuz, konuşuyorsunuz da.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :37

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Eğitim programları.

BAŞKAN – Onu biz de biliyoruz, televizyon programı değil herhâlde bu. Ne demek istiyorsunuz yani onu anlatın insanlara “programcı” derken. Mesele hiç programcı olmasa Türkiye’de ne eksik kalırdı?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Yani yaşadıklarımızı yaşardık.

BAŞKAN – E, yokmuş demek ki, olan bütün programcıları çizdi Hocam.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Yani hayır, çizmek değil. Program geliştirme uzmanları var yani ben mesela biliyorum, müzik programları yapıldı, müzik programında müzik eğitimci kimse yoktu Talim Terbiyede veyahut da mesleki eğitimin ev yapımı mı, meslekle ilgili bir programı yapıldı fenciler yaptı.

BAŞKAN – Hocam, programdan kastınız ne, bir anlatsanıza.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Program geliştirmeci ayrı bir şeydir. Yani program geliştirme uzmanı, ölçme uzmanı, hani kitapların yazımında bunlar önemli.

KOMİSYON UZMANI – Biz hiç bilmiyoruz yalnız yani ölçme uzmanını da bilmiyoruz.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – İşte yani bilinmeyince tabii...

BAŞKAN – Buyurun Hocam.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Çocuklara öğretmek istediğimiz bilginin yapısını kuran yani neyi, hangi alt bileşenleriyle ve yan bileşenleriyle hangi sıralama içerisinde...

BAŞKAN – Yani Naciye şarkısını hangi sınıfta öğreneceğimi mi programlıyorsunuz?

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Evet ve “nasıl”ı. Yani o bilgilerin hangi düzeyde, hangi sınıfta, hangi bilgilerin ne şekilde verileceği diyelim.

BAŞKAN – Hocam demin şeyi söyledi, bence bir an evvel oraya geçelim. Çünkü Meclis açılacak.

Ahilik bir meslek edindirme, geliştirme, orada da ayrı bir yetenek eğitimi var.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :38

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Tabii, Hocam yani orası şöyle...

BAŞKAN – Çıracılık sisteminde... Hocam o konuya da vâkıf. Bence kısa başlıklarla Hocam, çıracılık ve ahiliği bizle paylaşabilir misiniz?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Tabii ki.

Yani orada da çok yönlü bir eğitim var, orada da etnik yapı olarak “Sadece Türkler olacak” dedik. Orada seyfi ve şifahi eğitim var. “Seyfi eğitim” denen askerî eğitim, yöneticilik bilgisi...

BAŞKAN – Ahilikte...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Ahilikte. Yani Seyfi, askerî demek, şifahi (sözlü) eğitim. Orada bir devleti yönetecek kadar bilgi olayı da var. Yani mesela şöyle düşünülüyor: Ola ki enderun zafiyete düştü ve devlet yönetiminde sıkıntı var, problem var, o zaman ahiler devlet yönetimini ele alır yani yönetir. Bu tarihte olmuş mu? Evet, 1400’lü yıllarda bir kere Ankara’da ahi devleti kurulmuş, devleti yönetmişler. Daha sonra enderun toparlayınca geri gelmiş, ahiler çekilmiş. Yani ahi teşkilatı devlet yönetimini kontrol eden bir mekanizma gibi aynı zamanda ama aynı zamanda bir zanaat kuruluşu yani meslek, mesleki eğitimle alakalı bir şey. Ama sadece o değil, aynı zamanda dinî eğitim çok var ve bilinenin aksine kadın eğitimi de var ahi teşkilatında. Öyle ki mesela savaşa gidildiğinde Bağcıyan teşkilatları var ahi teşkilatında, cephenin arkasında kadınlar savaşa gidiyor ve arka safta onlara yardımcı da olabiliyor. Bu ülkenin mesleki, iktisadi kalkınmasında ahi teşkilatı çok önemli ama aynı zamanda tasavvuf olayı var. Tasavvuf konusunda da eğitim alıyorlar. Yöneticilik, spor, sanat, enderuna benzer tarzda eğitim bunlarda da var ama tabii ki hepsi aynı kademede değil yani devlet yönetiminde görev alacak tarzda yetişen insanlar.

BAŞKAN – Peki, ahiliğin seçiciliği nasıl, o nasıl seçiyor?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – O sadece Türkleri alıyor ve mesela...

BAŞKAN – Çocuk yaşta mı alıyor o da?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Yani ben ahilik üzerinde tam derin çalışmadım. Şöyle diyelim: Oraya aldıkları çırac olarak -mesela çırac kalfalık orada var- aldıkları kişilere baktığınız zaman ilk etapta 740

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :39

Fütüvvetnâme maddesinin 120'sini çok iyi bilmesi lazım. Yani "Bilmesi lazım," derken yani biraz önce dediğim gibi "Millî Eğitimin özel, genel amaçlarını say çocuk." Saysın; öyle değil, onları içselleştirmesi lazım, yaşayışıyla onu göstermesi lazım, buna vakıfsa çırak olarak alınıyor. Onun için de güven duygusu çok önemli.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Burada enderunla benzerlik nerede? Enderunla örtüşen benzerlik nerede, orayı nasıl kurduk?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Şöyle: İkisinde de tasavvuf var, din eğitimi var, ikisinde de yöneticilik var, ikisinde de zanaat var.

BAŞKAN – Yani enderun çöktüğü zaman ahilik onun yerini ikame ediyor, "Yönetti hatta." diyor.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Ve Hocam, 1400'lü yıllarda Ankara'da kuruluyor öyle bir ahi devleti bilirsiniz.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Ayrıldığı yer devşirme olmaması.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Ayrıldığı yer devşirme olmaması. Yani ahi teşkilatında da Türklerin dışında kimse yok.

BAŞKAN – Saraya adam veriyor mu?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Hayır.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Ahiliğin devreye girmesi daha çok enderunun işlemez hâle gelmesinden sonra...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Gelmesi durumunda.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Yani aslında şöyle teyiden almak istedim: Aslında ahilik ahlaklı, erdemli zanaatkâr yetiştirmek. Enderunla orada şey yok, fakat enderun çöktükten sonra burada disiplinli bir mekanizma var, onun bunun yerine ikame edilmeye çalışıldığı bilgisi...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Hayır.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Nasıldır?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :40

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Yani o aynı anda paralel iki yapıda gidiyor.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – İkişi beraberdi, tamam.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Sadece bir ara sıkıntı oluyor devlet yapısında ve 1400'lü yıllarda Ankara'da bir ahi devleti kuruluyor. Sonra enderun tekrar geliyor, ikame ediyor ama devletin çöküşünde bilirsiniz hem enderun hem ahi teşkilatı çöküşe uğruyor, ahiliğin içine farklı etnik yapılar, oraya farklı etnik yapılar, seçiminde değişiklikler yani o kriterlerin hepsi gitmeye başlıyor, mesela enderun ortaokul düzeyine falan düşüyor, iç devlet yöneticisi vasfını falan kaybediyor.

BAŞKAN – Peki, çok teşekkür ediyorum Hocam.

Tülay Hanım, sorunuz mu vardı, alayım Hocam.

Buyurun.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Şey için söyleyecektim, bu program yetiştiriciliğiyle, program yetiştirme uzmanıyla ilgili hani kayıtlara girsin diye. Program geliştireciliği uzmanlığı için dört yıllık üniversitenin olmaması gerekir diye düşünüyorum. Belli mesleklerin üzerine yüksek lisans ve doktora diye bir üst program...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Zaten şu an öyle.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Yani “yok” dediniz de.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Yani kurullarda program geliştirmeci çok az, yok demeyelim de. Yani herkes program geliştirebileceğini zannediyor ama program geliştirme bir ihtisas alanı. Dolayısıyla bu alandaki arkadaşların millî eğitimce istihdamına dikkat edilmesi lazım diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Başka soru?

Buyurun.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Belki mutlaka sorulmuştur ama... Şimdi enderun Osmanlıda 15'inci yüzyıl ile 17'nci yüzyıl arasında devam etmiş. Bugün duyduğumuz şey, evet, endişe verici bir şey, sistematik yok, öğrencinin nasıl seçildiğiyle ilgili test metotlarımız yok, şimdi test metotlarını başka yerlerden aldığımız için söylüyorum. Bunların akıbeti hakkında yani tamam sadece sayfaların kesilmesi olarak mı biliyoruz, yoksa kime nasıl gittiğiyle alakalı bunun geri dönüşümüyle ilgili hiç mi bir ışık yok?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :41

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Tabii ki o konuda nasıl bilgi... Devlet bilir onu ama şu an, tabii, her yerde kamera sistemi var, çok önemsiyorum ben onu, kamera sistemiyle korunuyor, en azından mikro filme...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Hangisi, Süleymaniye mi?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Belediye Hocam. Süleymaniye'de...

BAŞKAN – Şöyle bir şey yani bir şeyi ille bir yerden okumak gerekmiyor ki en iyisini yapmak için yani burada iltifat edilecek değer şu: Bir devletin kendi ikamesi için -bir sürü renk, din, dil, ırk- bir millet yapma arzusunu nasıl adil bir şekilde yapabildiği. Zaten yapabildiği süre içinde de, Mustafa Bey'in dediği gibi...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Niye Kürt yok, Çingene yok, bilmem ne yok?

BAŞKAN – Öbürkünü yapmadığın zaman da...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Bazılarını devşirmiş ama yapmamış.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Yani çok da adil değil aslında.

BAŞKAN – Ya, bilmiyoruz nedir şeyi?

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Ya da niye yok, onu da bilmiyoruz.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Mesela niye Kürt yok.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Enderunda mı niye yok? Hocam, söyleyeyim mi? Sistem şu: Şimdi, Osmanlının uzun, altı yüz yıl -Selçuklu onu yapamadığı için kalamadı- ayakta kalmasının sebebidir. Diğer boyların ya da beyliklerin, hanların sistem içerisinde yükselmesi ve eğitim alması iktidarı zor durumda bırakacaktı; o dönemin özelliği. O yüzden arkası olmayan bir şekilde güç oluşturmayacak gruplar olduğu için gayrimüslimler seçildi yani Karahanlılar seçilmedi, Danişmentliler seçilmedi...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Boşnaklar...

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) - Boşnaklar, onlar daha sonra, Boşnaklar seçildi. Sistem o yani bu kadar basit.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Şimdi, iki yüz yıl kadar yaşayan Türk devletleri de var mesela. TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Ama işte, bu altı yüz; arada dört yüz yıl var.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :42

BAŞKAN – Hayır, şimdi, herkes cümleye başlarken altı yüz yıl yaşamasına sebep olarak... Ama o kadar ilginç ki, kim açarsa, arkadaşlarım cümleye başladı “Altı yüz yıl yaşamasını sağlayan burası.” dedi. Doğru, bir şeyin yaşamasını sağlıyorsa batmasını da sağlar.

Bir şeyin kendi iyiliğinden çok nasıl iyi götürüldüğüyle alakalı bir şey bu. Ben gerçekten arıyorum, bir sihir arıyorum. O sihri bulmaya çalışıyorum. Bu, şöyle yanlış anlaşılmaya sebep olmasın: Yani ben bir kurumu ötelemek, yani böyle bir işi yok bu komisyonun zaten. Yani birilerine iade etmek...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Durum tespiti.

BAŞKAN – Ya da böyle bir derdim yok; o değil ama ben bir şey bulabilir miyim diye. Demin Hocam söyleyince birden çağrışım yaptı. Ne dediniz Hocam? Bir şey söylemektense....

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Duyuşsal veri...

BAŞKAN – Duyuşsal, yani ben ne yapacağım? Yani işte beş yüz, üç yüz, iki yüzyıl önceyi aynen taklit etmem bu yüzyılda.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Bu mümkün değil zaten.

BAŞKAN – Teknolojim değişti, yönetim şeklim değişti, insan hakları konuları değişti; bir sürü şey değişti.

Şimdi, daha iyisini yapabilmek için daha çok zekiyiz, daha iyiyiz, daha çok büyüme arzumuz var falan. Bakıyorum içlerinde neler var?

Şimdi, arkadaş şeyleri... Şunu bir okuyayım mı?

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Bu dediğimizden sonra okuyun. Dediğinize altlık olur diye düşünüyorum.

Şimdi, Enderun 15’inci yüzyıl ile 17’inci yüzyıl arasında hüküm sürmüştü; eyvallah. Amerikalılar aşağı yukarı 350-400 akademik çalışma gerçekleştirmişler enderunun üzerinde.

Sayın Başkanım, size söylüyorum bunları. Mesela, 24’üncü Dönem, atıyorum 30’uncu dönem bir Meclis oluşsa, burada da üstün yeteneklerle ilgili bir araştırma komisyonu olsa bizim bu çalışmalarımız oranın altlığı olmaz mı? Yani elbette ki, çok daha zekiyiz, çok daha akıllıyız, çok daha üretiriz ama olmuş olan modelden bizim istifade edebileceğimiz

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :43

hakikaten... Geçen hocalarımızla -İsimlerini zikretmeden söylüyorum- biz hâlâ üstün yetenekli çocukları arayıp buluyorken “Bizim metotlarımız yok, bizim sistemlerimiz yok.” dedik diye söylüyorum. Yani altlık yok. Bakıyoruz şimdi, sayfalar aradan kesilmiş, gidilmiş; yani enderun şunu yaptı...

BAŞKAN – Ama bu üniversitenin mazereti olamaz ki, yani birileri almış yazmışsa... Demin Hocam söyledi; yurt dışından birisi gelmiş... Yani bu, üniversitenin mazereti olamaz ki. Yani başkası bulduysa bulandan bulursun.

HÜSEYİN BÜRGE (Devamla) – Kastettiğim şey bu.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Belki Millî Eğitim Bakanlığının dert etmesi lazım veya birkaç tez konusu sipariş edilmesi lazım.

Ben kayıtlara geçsin diye okumak istiyorum şurada: Enderun Mektebinde, yüksek medreseler düzeyinde kitabi bir eğitim öğretim de yapılırdı. Okutulan dersler Türkçe, Arapça, Farsça, edebiyatı, tarih, İslami bilimler (Kuran'ı-Kerim, Tefsir, Hadis, Fıkıh, Kelam...) matematiktir.

Murat zamanındaki din derslerine II. Murat, şiir, musiki, hukuk, mantık, felsefe, geometri, coğrafya ve astronomi; Fatih; hat, tezhip, kaatı ve resim; II. Beyazıt da silahşorluk, okçuluk gibi askeri spor derslerini eklediler .

Beden ve sanat eğitimi; enderun mektebinde iç oğlanlarına yeteneklerine göre ok ve cirit atma, ata binme, güreş gibi sporlar yaptırılır, musiki, şiir, hat, minyatür, resim, cilt gibi bir sanat öğretilirdi.

Saray içinde şehzadelerin ilköğretimine mahsus bir okuldu meşkaneler. Programı halk çocuklarının gittiği sübyan mektepleri gibiydi; yani onlar ne okuyorsa onlar da aynısını okuyorlarmış.

Özel meşkaneler, saray içinde şehzadelerin ilköğretimine mahsus bir okuldu. Programı halk çocuklarının gittiği sübyan mektepleri gibiydi.

909 tarihinde kararname ve talimatname yayınlanarak Enderun Mektebi lağvedilmiştir. Enderunu Hümayunda çalışanların vazifelerine zarar gelmemek üzere istediklere mekteplere devamlarına izin verilmiştir; yani korunmuş hakları.

1923 tarihinden sonra Topkapı Sarayı müze ve kütüphane hâline getirilmiş; demek ki, o tarihe kadar orada enderun eğitimi devam etmiş.

Bu bir elit eğitimi mi?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :44

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Evet, tabii.

BAŞKAN – Bir üst sınıf yaratma..

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Tabii, seçkin; kesin. Üniversite üstü...

BAŞKAN – Bunların içerisinde iş adamı, sanayici falan yok yani şimdi anladığımız şeyle.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Yok; yani çıkmalarla değişik yerlere çıkıp yetişebilirler tabii ama enderunun içindekilerin hepsi devlet yöneticisi.

KOMİSYON UZMANI KORKUT TÜRKYARAR – Niye 1909’da kapatılmış?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Miadı dolmuş artık.

KOMİSYON UZMANI KORKUT TÜRKYARAR – Devlet çöktüğü için herhâlde.

BAŞKAN – Peki, Siyasal Bilgilerden farklı bir okul mu? Yani konuşulanları söylüyorum.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Farklı tabii, ama şöyle: Cumhuriyet döneminde Siyasal Bilgiler devlete yönetici yetiştiren mülkiye mektebi, öyle kabul edilmiştir. Ama Siyasal Bilgilerin kendi kitaplarına, yayınına baktığınızda “Bizim böyle bir görevimiz yoktur.” diye kendileri de yazmıştır. Fakat öyle de olsa Meclise baktığımızda bugün siyasal bilgiler yöneticilikte bayağı önde yani.

BAŞKAN – Ama demin Sayın Vekilim söyledi; yani her yönetim kademesine insan yetiştiren bir yer. Yani yeniçeri ocaklarına insan yetiştiren bir yer.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Tabii, tabii

BAŞKAN – Şimdi, Osmanlıda bir sınıf şuuru çok yaygın. Bu, sokakta yürüdüğünüz zaman kılığınız kıyafetinizden sizin kimin, nerede, hangi görevi yaptığınızı da ortaya çıkaran bir şey ama hepsi bunların eğitimi.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Tabii.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :45

BAŞKAN – Aşağı yukarı üçte 1’i falan herhâlde oluyor bu anladığımız; yani bir yeniçeri düşündüğümüz zaman, yeniçeri, neredeyse yani bütün halkın geçim kaynaklarının en başında şey geliyor, yani yeniçeri ocağında olmak geliyor değil mi, asker olmak geliyor?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Evet.

BAŞKAN – Peki Hocam...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Yani Türkçe olarak en önemli kaynak, tabii Uzunçarşılı’nın kaynağı Türkiye’de ama mesela, Hammer Alman, Doston Fransız bunların Osmanlı Tarihî kitapları gerçekten çok kıymetli, Millî Eğitim Hammer’in kitabını Türkçeleştirdi mesela. O çok önemli bir kaynak.

Ben çalışmam esnasında şunu gördüm: Yabancıların kendi tarihimize ilgili, bizim tarihimize ilgili bize göre daha insafli yazdıklarını gördüm. O açıdan tarihin, eğitim tarihi açısından, müesseseler açısından incelenmesi olayı da Türkiye’de çok zayıf. Objektif olarak tarihe yaklaşmak ve durum tespiti yapmak gerekir diye düşünüyorum. Yani geçmişi hiçbir zaman aynen yaşamak mümkün değildir ama kendimize de bu kadar yabancı olmamız da yanlışır gibi geliyor bana.

BAŞKAN – Değerli milletvekillerimiz, yarın dokuz kırk beş on bir arası gazetecilerle kahvaltılı basın toplantımız olacak.

Onların sizlere soruları olacak, herkes kendi kanaatini, görüşünü bugünkü çalışmalarla ilgili paylaşabilir. Ben baştan kısacak bir bilgi veririm, hani ne yaptık, kimleri çağırdık falan diye. Onlar sorsunlar bize ve biz de paylaşalım.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Komisyonun genel çalışmaları.

BAŞKAN – Tabii, tabii genel çalışmaları; yani soruları varsa, işte nasıl gelecek bilmiyorum, ona göre sorsunlar.

Hocam, çok teşekkürler. Sağ olun, var olun; ağızınıza sağlık.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ÜLKER AKKUTAY – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN – Bu arada komisyonumuzun küçük bir hediyesi. Bunun özelliği şu: Bunlar Sincan Çocuk Cezaevindeki çocuklarımızın yaptıkları şeyler.

Tekrar teşekkür ediyorum.

Toplantımızı kapatıyorum.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/136)

Giriş : 11.30

Tarih : 30/05/2012

Grup : Figen

Sayfa :46

Kapanma Saati: 13.09